Департамент освіти і науки Київської обласної державної адміністрації
КВНЗ КОР «Академія неперервної освіти»
Українська ЗОШ І – ІІІ ступенів № 1 Обухівського району

Звіт
роботи майстер-класу
з проблеми

«Інтегративно-діяльнісний підхід до викладання

української мови в школі І ступеня за технологією «Росток»»

(1 клас)

2016/2017 навчальний рік

Керівник Кальчук Марія Іванівна,
учитель початкових класів Української загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 1, Обухівського району,
учитель-методист, заслужений учитель України

Координатор
Ткаченко Аліна Олександрівна, методист
відділу початкової освіти
Науковий консультант
Чабайовська Марія Іванівна, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри мови та методики викладання в початковій школі,
Інституту педагогіки та психології НПУ імені М. П. Драгоманова.

2016-2017

І. Вступ

Мета роботи майстер-класу

у Концепції Нової української школи особливе значення приділено вивченню української мови як державної і рідної. Тому альтернативна розвивальна навчальна програма та навчальні посібники з української мови за педагогічною технологією «Росток» набувають ще більшої актуальності. Діяльнісна спрямованість навчальних посібників завдяки інтерактивним вправам і завданням забезпечує організацію навчально-виховного процесу з високим рівнем активізації розумової діяльності. Під час виконання завдань учні спостерігають і порівнюють, досліджують і виконують творчі вправи, самостійно шукають інформацію і працюють у групах.

Опанування діяльнісною технологією вчителями початкової школи потребує не тільки теоретичних знань, набутих на курсах, а й різноманітних практичних заходів, де вчителі присутні на уроках, обговорюють окремі педагогічні прийоми і знахідки, вправляються у складанні конспектів уроків відповідно до структури за діяльнісною технологією, презентують свій досвід за допомогою ділових ігор.

Тому **метою** роботи майстер-класу з вивчення української мови у початковій школі за педагогічною технологією «Росток» є реалізація державної мовної політики через **практичне опрацювання** методики побудови уроків «відкриття» нових знань, уроків рефлексії.

Теоретичне значення майстер-класу полягає у розробці методичних рекомендацій щодо проведення конкретних уроків вивчення української мови за інтегративно діяльнісною технологією у першому класі, сприяння підвищенню професійної майстерності вчителів, які працюють за педагогічною технологією «Росток».

Завдання діяльності майстер-класу

Завданнями діяльності майстер-класу щодо вивчення української мови в школі І ступеня (1 клас) за педагогічною технологією «Росток» є:

1. Дослідження умов**:**

– наступності навчання першокласника під час переходу з дошкільного закладу до початкової школи;

– особистісно орієнтованого підходу до формування творчої особистості першокласника;

– організаційних та психолого-педагогічних умов формування знань, умінь учнів у першому класі.

2. Уточнення прийомів організації навчальної діяльності на етапі створення утруднення та побудови проекту виходу з утруднення; вимоги до кожного етапу уроку.

3. Вивчення технологічних аспектів організації уроків «відкриття» нових знань, рефлексії.

Організаційна діяльність майстер-класу

Форма роботи майстер-класу: семінар-практикум, круглий стіл, творчий звіт «Фестиваль творчості».

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ НАВЧАННЯ ГРАМОТИ У ПЕРШОМУ КЛАСІ

Побудова уроків

Навчання грамоти за педагогічною технологією «Росток» є цілісним процесом гри, навчання та творчості. Технологічний процес забезпечує постійну взаємодію учителя та учня, а також між учнями класу. Структура уроку за інтегративно-діяльнісною технологією забезпечує поступовий перехід від гри до творчості з акцентом на формуванні самостійної пізнавальної активності учнів. Інтегрований зміст підручників за технологією «Росток» створює умови для формування ключових компетентностей в учнів, реалізує ідеї особистісно зорієнтованої освіти.

Планування та підготовка до уроків – це творчий процес для кожного педагога. Він залежить від багатьох чинників: професійного рівня учителя, особливостей розвитку учнів конкретного класу, умов роботи з класом тощо. Але для методично грамотного структурування та проведення уроків, учитель насамперед повинен знати дидактичну основу діяльнісного методу та основні вимоги до побудови плану уроку згідно діяльнісної технології.

Уроки плануються відповідно до програми з української мови для 1-го класу і проводяться згідно розробленої програми і тематичного планування за педагогічною технологією «Росток».

Орієнтовна структура уроку за діяльнісною технологією

(Місце для проведення фізкультхвилинки в структурі уроку учитель визначає самостійно, враховуючи стан активності учнів, їх настрій та рівень працездатності. Бажано, щоб це були музичні паузи у навчальній діяльності. У першому класі під час уроку потрібно проводити дві фізкультхвилинки: перша коротша, а друга - довша.)

І. Самовизначення до діяльності *(«хочу», «можу», «потрібно»).* (1хв.) на цьому етапі відбувається перехід від ігрової (на перерві) діяльності до навчання.

Мета:

- *дидактична:* викликати інтерес до навчання, створити умови для виникнення внутрішньої потреби до включення у навчальну діяльність.
- *психологічна:* забезпечити позитивне ставлення до навчальної діяльності та співпраці з іншими учнями.

Можливі прийоми та вправи: організаційно-ігровий момент**,** побажання хорошого настрою, успіхів, цікавих відкриттів, спостереження за навколишнім середовищем, аналіз мовленнєвого матеріалу, обговорення віршованих побажань або віршів.

ІІ. Актуалізація знань і фіксація утруднення в діяльності. (10 хв.) На цьому етапі учні виконують завдання за вже відомими їм правилами, способами, алгоритмами і стикаються з утрудненням у виконанні завдання з нового матеріалу, поданого у ігровій формі, проблемній ситуації тощо.

Мета:

- *дидактична:* організувати повторення і закріплення способів дій, які були опановані на попередніх уроках; зафіксувати знайомі способи дій у знаковій

формі або за допомогою малюнка; провести самостійну роботу; провести самоперевірку роботи учнями за еталонним зразком; **зафіксувати утруднення**, що виникли під час виконання роботи (актуалізувати знання про звуки та про букви, які ці звуки позначають);

- *психологічна*: активізувати увагу, пам'ять; за допомогою створення проблемної ситуації активізувати мислення.

Можливі прийоми та вправи: виконання учнями завдань, подібних до домашніх; перевірка домашнього завдання, створення утруднення у навчальній діяльності, бесіда (проблемна).

III. Виявлення причин утруднення і постановка навчальної проблеми. (2 хв.). На цьому етапі учні переконуються, що відомі їм правила недостатні для виконання ключового завдання.

Мета:

- *дидактична:* виявити і зафіксувати причину утруднення у виконанні завдання; сформулювати завдання й тему уроку;
- *психологічна*: створити умови для аналізу учнями повноти своїх знань, поставити для себе навчальні задачі, ігровий момент.

IV. Побудова проекту виходу з утруднення. (5хв.). Відбувається навчально-пошукова діяльність. Учні пропонують свої варіанти щодо розв'язання навчального завдання або джерел інформації, де є підказки для цього.

Мета:

- *дидактична:* **навчити пошуку** різних варіантів виходу з утруднення (побудувати еталон, прочитати або вивести правило, алгоритм);
- *психологічна:* активізувати розумову діяльність учнів; вчити надавати допомогу іншим учням (ті, хто виконав самостійну роботу без помилок, стають консультантами інших учнів).

Можливі прийоми та вправи: евристична бесіда; подання матеріалу одночасно в словесній і знаково-символічній формах; інтерактивний режим (навчання проблемне, проблемно-модульне, проектне, програмоване, комп'ютерне); побудова структурно-логічних схем; генетичний метод.

V. Первинне закріплення нового знання у зовнішньому мовленні. (3хв.) Учні мають перевірити, чи дійсно алгоритм, правило, спосіб, який вони знайшли, дозволяє вирішувати аналогічні задачі (завдання). Виконують дію «за зразком»

Мета:

- *дидактична*: зафіксувати нові знання у зовнішньому мовленні; узагальнити і засвоїти нові способи дій.
- *психологічна:* формувати інтерес до використання нового знання; вчити працювати спільно з іншими учнями.

Можливі прийоми та вправи: розфарбування малюнків у підручнику, самостійне малювання, моделювання, обговорення; виконання завдань.

VI. Самостійна робота із самоперевіркою за еталоном (зразком) (6 хв.). Учні мають закріпити новий спосіб дій, повторити його кілька разів у різних варіантах.

Мета:

дидактична: організувати самостійне виконання завдання на застосування нового способу дій за зразком; зафіксувати результати роботи шляхом перевірки за еталоном;

- *психологічна:* розвивати увагу, вміння критично оцінювати свою роботу; створення ситуації успіху.

Можливі прийоми та вправи: виконання різноманітних репродуктивних (за зразком) і конструктивних вправ; різнорівневі самостійні завдання; тестові завдання.

VII. Включення нового знання у систему знань і повторення. (6 хв). Якщо вистачило часу, учні виконують завдання, де поєднані новий спосіб дій (новий матеріал) і способи дій, що вивчалися на попередніх уроках.

Мета:

- *дидактична*: повторити і закріпити отримані нові знання; включити використання нового знання у виконання творчого завдання;
- *психологічна:* організувати роботу в парах, групах.

Можливі прийоми та вправи: виконання конструктивних і творчих вправ; різнорівневі самостійні завдання; ділова гра; групова робота; побудова логічних схем.

VIII. Рефлексія діяльності.(2 хв.). На цьому підсумковому етапі необхідно, щоб учні зрозуміли, що за час уроку вони змінилися: набули нових знань, нового досвіду, опанували новими видами діяльності, відчули певні емоції.

Мета:

- *дидактична:* визначити, чи досягли цілей уроку; повідомити завдання для можливої роботи вдома;
- *психологічна:* дати самооцінку діяльності учня.

Можливі прийоми та вправи: незакінчені речення, «сонечко»; інтерпретація зображень на листівках;
барометр настрою; вербальне оцінювання з поясненням оцінки.

Календарним плануванням може бути передбачено проведення уроку-казки або уроку з елементами казки на будь-якому етапі уроку. Структура такого уроку може бути дещо іншою, без певних етапів уроку. Для проведення таких нетрадиційних уроків насамперед потрібно упевненість вчителя в ефективності такої форми організації навчання, власна захопленість педагога цим способом опанування новим матеріалом чи навчання за чітко визначеною і поставленою метою на уроці.

Урок №1
Навчання грамоти: навчання читання

Тема уроку: Читання словами речень та невеликих текстів

Тип уроку: урок рефлексії

Основні цілі уроку:

а) діяльнісні:
опановувати навичками читання та розуміння інформації з прочитаного;
Розвивати зв'язне мовлення шляхом придумування власного продовження казки.
б) навчальні:
вчити швидко читати склади та слова.
в) знання:
знання звуків, букв; робота зі змістом казки Юрія Ярмиша «Зайчаткова казочка».
г) уміння: *удосконалювати техніку читання шляхом швидкого причитування складів та слів та уміти використовувати читацькі уміння під час читання казки, давати відповіді на поставлені запитання.*

Розумові операції: *розвивати уміння аналізувати та порівнювати вчинки героїв.*
Демонстраційний матеріал: *книга Юрія Ярмиша «Зайчаткова казочка».*
Технічне забезпечення уроку: *комп'ютер для демонстрації презентації.*
Оформлення дошки: *кольоровий плакат «Мовна галявина» зі складами та окремими буквами.*

№	Етап уроку	Діяльність вчителя	Діяльність учнів
1	2	3	4
I	Самовизначення до діяльності (1-2 хв.)	- Який девіз ми обрали для нашого навчання у школі? - Як саме ми будемо працювати на уроках? - Сьогодні на уроці читання перед нами стоїть завдання ще краще навчатися читати і дізнатися багато цікавого, повчального для себе.	*(Світ сповнений краси. Людська праця також створює красу. Тому і ми «Працюємо, як бджілки, бо бджола мала, а й та працює»)* Не просто слухати, а чути Не просто дивитися, а бачити Не просто відповідати, а міркувати Дружно і плідно працювати.

II	Актуалізація знань і фіксація утруднення (5-6 хв.)	- Хто вдома продовжив читати з рідними цікаву книжку, яку ви отримали в подарунок на святі «Свято Абетки»? Підніміть і покажіть усім! Які вони цікаві! Ви раді, що навчилися читати, а хтось краще став читати. - Молодці! А тепер покажіть як ви можете прочитати дуже відому для вас казочку «Ріпка». - Мододці! А хто може ось цю книжечку читати так, щоби самому розуміти про що читає і щоб інші розуміли?	(2-3 учні знайомлять із прочитаного книгою і коротко розповідають, що цікавого дізналися із неї) (1 учень розповідає вірш Василя Федієнка «Як добре уміти читати») Учні читають казку ланцюжком, обираючи речення за своїм бажанням (Дати учням прочитати уривок із книжки «Зайчаткова *казочка»)*
III	Виявлення причин утруднення. Постановка мети діяльності. (Д – дослідження, К – критика) (3-4 хв.)	- У чому ви ще відчуваєте труднощі під час читання?	
IV	Побудова проекту виходу з утруднення («відкриття» дітьми нового знання) (7-8 хв.)	- Отже чому нам потрібно ще учитися? 1. Щоб ротик чітко говорив? – вимовляти скоромовки. 2. Тренуватися швидко бачити склади і їх читати. 3. Вчитися швидко читати слова складами або й цілими словами.	1.Учні промовляють скоромовки 2. Учні тренуються у швидкому читанні складів: підкреслюють прямі склади 3.Учні читають слова, підкреслюють однакові склади
V	Первинне закріплення в зовнішній мові (4-5 хв.)	- Чи було у тексті для вас незнайоме слово? - Якщо так, то яке саме? - Хто головний герой	Словникова робота Відповіді учнів

		казки? Розмалюйте його у своєму Посібнику	
VI	Самостійна робота з самоперевіркою за зразком (5-6 хв.)	- А тепер давайте послухаємо продовження казки. Щоб дізнатися кого Зайчисько першого зустрів, спробуйте розшифрувати слово, букви у якому перемішались (заблукали). (К И А С И Ч Л)	ЛИСИЧКА
VII	Включення в систему знань і повторення (7-8 хв.)	- А тепер давайте послухаємо, продовження казки, яке нам прочитають підготовлені учні. - Пригадайте, яким є продовження казки? А яким може бути по-іншому її продовження, обговоріть вдома із рідними і завтра поділитеся думками. Можете, за бажанням, виконати малюнок. Бесіда за прочитаним: - Як ви гадаєте, чому зайчика зацікавила книжечка? - Чому він у всіх просив прочитати знайдену книжечку?	*(Учні читають)* Читання казки учнями, які вже швидко і правильно читають відповіді учнів Відповіді на запитання
VIII	Рефлексія діяльності (підсумок уроку) (2-3 хв.)	- Чи радили б ви іншим діткам прочитати цю книжку? - Чому вона нас вчить? - Як ви гадаєте, сонечко може сьогодні усміхнутися за вашу працю на уроці? За що	Я не просто слухав(ла), а чув(ла) Я не просто дивився(лася), а бачив(ла) Я не просто відповідав(ла), а міркував(ла)

		саме? - Молодці, ви сьогодні як справжні бджілки працювали. - А зараз ми покажемо нашим гостя, яке продовження казки ми придумали з окремими учнями нашого класу.	

Фрагменти уроків №2

Навчання грамоти: навчання читання

Навчання грамоти: навчання письма

Тема фрагменту уроку читання: узагальнення вивченого про Тараса Шевченка

Дидактичні цілі: учити *читати плавно цілими словами, а окремі слова – складами. Розвивати зв'язне мовлення.*

а) діяльнісні:

формувати уміння читати цілими словами, а багатоскладові слова – по складах; розуміти прочитаний текст. Удосконалювати техніку читання; тренувати чіткість та швидкість мовлення шляхом розучування скоромовок.

в) знання:

узагальнити знання про Тараса Шевченка.

г) уміння:

удосконалювати техніку читання шляхом швидкого прочитування слів та уміти використовувати читацькі уміння під час читання тексту, формувати уміння давати відповіді на поставлені запитання.

д) виховні

виховувати повагу до Т.Г. Шевченка та почуття гордості за славетного українця. .

Розумові операції: *розвивати уміння аналізувати зміст твору.*

Демонстраційний матеріал: *книги Тараса Шевченка.*

Технічне забезпечення уроку: *комп'ютер для демонстрації презентації.*

Оформлення дошки: *портрет Тараса Григоровича.Шевченка*

№	Етап уроку	Дії вчителя	Дії учнів
1	2	3	4
I	Самовизначення до діяльності (1-2 хв.)	Привітання. - Дітки, сьогодні у нас незвичайний урок, тому що до нас завітало багато вчителів, які цікавляться, як же ми вчимося читати та писати. Давайте щиро і з посмішкою	*(Вітання учнів)* *Треба дружно привітатись* *І привітно сказати: Добрий день!* *Усім вам посміхнемось* - *Добрий день!*

		привітаємося з ними.	
II	Актуалізація знань і фіксація утруднення (5-6 хв.)	- Дітки, на початку уроку я хочу сказати, що ви молодці! А здогадайтеся чому я так сказала? - Пам'ятаєте, під час вивчення теми «Наша Батьківщина – Україна», ви робили малюнки і до них складали розповідь про Батьківщину, а потім разом з батьками складали вірш. Тоді у вас такі гарні роботи вийшли, що ми з вами вирішили зробити свою першу класну книжечку. І ось вона вже готова. Дивіться яка вона гарна! Тому я пишаюсь вами! Це наш перший класний проект - чудовий результат вашої праці: незвичайний альбом, який називається: «Наша Батьківщина - Україна». *(Вчитель демонструє саморобну книжечку)*. - А що вас найбільше зацікавило під час вивчення теми про Батьківщину? - Що нового ви відкрили для себе? - А про що ви хотіли б ще дізнатися?	Відповіді учнів
III	Виявлення причин утруднення. Постановка мети діяльності. (Д – дослідження, К – критика) (3-4 хв.)	- А що ми можемо для цього зробити?	

IV	Побудова проекту виходу з утруднення («відкриття» дітьми нового знання) (7-8 хв.)	- А чи знаєте яке свято 9 березня буде відзначати весь український народ? - Як можна відзначити цей день? - А ви хочете провести у класі **урок-конкурс віршів** Тараса Григоровича і запросити бажаючих учнів з усіх перших класів? - А ми б могли вже завтра його провести? Чому? - Що нам потрібно зробити для цього? - Як нам потрібно підготуватися? - а як саме, на вашу думку, побудувати наш захід? Які у вас є ідеї?	День народження славетного українського поета – Тараса Григоровича Шевченка.
V	Первинне закріплення в зовнішній мові (4-5 хв.)	- А як ви думаєте, цікаво буде іншим учням послухати розповідь про поета? Звідки ми можемо про це взяти інформацію і підготуватись? - Так давайте розподілимо між собою із тексту речення, які ви могли б вивчити і виразно розповідати, а я вам допоможу, презентацію підготую на комп'ютері. Відкрийте с. 13 Підручника. Будемо читати речення, а ви обирайте ті речення, що хочете озвучувати. - А давайте ми із нашої класної бібліотечки, де лежать і ваші книги, візьмемо їх і ознайомимо усіх	Засвоєння нового способу дій
VI	Самостійна	**Ф І З К У Л Ь Т Х В И Л**	-

	робота з самоперевіркою за зразком (5-6 хв.)	**И Н К А (1хв)**	
VII	Включення в систему знань і повторення (7-8 хв.)	- А хто хотів би виразно розповісти вірш Тараса Григоровича Шевченка? А який ви знаєте? - Давайте послухаємо кращі розповіді віршів учнями, які ви самі визначили, коли ми їх вчили. - Як ви думаєте, чи приємно один і той самий вірш слухати? - Який вихід з цієї ситуації будемо шукати?	*Кілька учнів розповідають вірші*
VIII	Рефлексія діяльності (підсумок уроку) (2-3 хв.)	- Яке рішення ми прийняли щодо відзначення Дня народження Тараса Григоровича Шевченка? - Кого з вас зацікавив наш новий проект: урок-конкурс? - А чи отримаємо ми від цього користь для себе? - - Молодці, ви сьогодні були не просто працелюбним, а уважними, ініціативними, висловлювали свої думки. Ви не просто відповідали, а міркували, проявляли творчість Молодці, ви сьогодні як справжні бджілки працювали. - А зараз ми покажемо нашим гостя, яке продовження казки ми придумали з окремими учнями нашого класу.	. Я не просто слухав(ла), а чув(ла) Я не просто дивився(лася) , а бачив(ла) Я не просто відповідав(ла), а міркував(ла) -

Фрагмент уроку навчання грамоти: навчання письма

Тип фрагменту уроку. Відкриття нових знань.

Тема. Ознайомлення із написанням великих букв Г, П, Т.

Мета. Ознайомити учнів з назвами великих рукописних букв Г, П, Т. Учити правильно писати велику букву Г, відрізняти друковані букви від рукописних. Удосконалювати правильну посадку під час письма, уміння правильно тримати ручку та розташовувати зошит на парті.

Виховувати бажання навчитися каліграфічно писати букви української мови.

Розвивати зв'язне мовлення, уяву, фантазію.

Виховувати повагу і почуття гордості до Т.Г. Шевченка .

Обладнання: індивідуальні дощечки для писання; комп'ютер.

Методична література:

Чабайовська М. І. «Єдині зразки каліграфічного письма букв українського алфавіту»

Хід фрагменту уроку

І. Самовизначення до навчальної діяльності.

- Вам сподобалась ідея взяти участь у проекті до Дня народження Тараса Григоровича Шевченка?

- А що можна ще зробити до цього заходу?

- А як ви думаєте, чи цікаво підготувати малюнки і на них написати блакитним і жовтим олівцем прізвище, ім'я та по батькові поета.

- Виконаємо це завдання?

ІІ. Актуалізація знань і фіксація утруднення в діяльності.

- Давайте у зошитах спочатку потренуємося записати речення, яке ми вже писали. Прочитайте його на дошці: *Шевченко – великий поет.*

(Вчитель показує правильне написання кожного слова, а учні списують)

Бесіда:

- А тепер нам потрібно це речення поширити - написати ім'я та по батькові поета. То яке у нас вийде речення?

(*Учні складають речення: Тарас Григорович Шевченко – великий поет.*)

- А чи зможемо ми це речення записати? Чому?

- Отже, перед нами ***постає проблема***? Які ще букви нам потрібно навчитися писати?

(Відповіді учнів: *Г, П, Т*)

ІІІ. Виявлення причини утруднення і постановка навчальної задачі: повідомлення теми і мети уроку.

- Саме ця група букв знаходиться на одному із листочків чарівного дерева на с. 4. Посібника. Розгляньте його і знайдіть цю групу букв, розфарбуйте.

– Отже, сьогодні ми розпочинаємо вивчати написання групи великих букв Г, П, Т, які нам дуже потрібні для написання речення про Шевченка.

IV. Побудова проекту виходу з утруднення «відкриття» дітьми нового знання.

1. Розгляньте начерк групи букв на с. 40 Посібника.

- Що спільного побачили звірята у написанні цих літер? А що відмінного?

(У них є пряма похила лінія із заокругленням унизу ліворуч і верхня пряма лінія)

2. - Прочитайте їх правильну назву.

- Порівняйте друковані літери і рукописні, з'єднайте кольоровими стрілки від рукописної літери до друкованої.

(*Виконання завдань на с. 40 Посібника)*

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні.

1. - А тепер їх начерк давайте знайдемо на малюнку на с. 41 Посібника.

(*Учні озвучують побачене)*

2. - Спробуйте пофантазувати і самостійно перетворити букви Г, П,Т у малюнки.

(*Учні виходять до дошки і малюють)*

Фізкультхвилинка (музична)

3. Ознайомлення із правильним написанням великої букви Г.

- Із цієї групи букв сьогодні ми навчимось писати велику літеру Г.

(Робота у Посібнику на с. 42)

4. Розгляньте уважно послідовність написання букви Г.

(Учні розглядають начерк букви «Г», а вчитель вголос робить поелементний аналіз та промовляє послідовність її написання).

Учитель:

- Велика буква «Г» складається з двох елементів: з довгої прямої похилої лінії із заокругленням унизу ліворуч та горизонтальної прямої із заокругленням праворуч.

- *Починаємо писати довгу пряму похилу лінію від* ***верхньої міжрядкової*** *лінії. Не доводячи до нижньої рядкової лінії, робимо заокруглення вліво,* ***торкаючись*** *її, закінчуємо написання елемента трохи вище* ***від нижньої рядкової лінії.***

- *Відриваємо руку. Другий елемент починаємо писати від* ***середини допоміжного рядка, заокруглюємо вгору праворуч****, ведемо коротку пряму горизонтальну лінію по верхній міжрядковій лінії на ширину* ***попереднього заокруглення.***

VI. Самостійна робота з самоперевіркою за зразком.

1. А тепер спробуйте самостійно записати букву Г (ге) на дощечках.

(Учні пишуть букву «Г» на індивідуальних дощечках. Учитель дає рекомендації щодо правильного її написання).

2. - Розгляньте уважно написання букви *Г*, яке пропонує білочка і закресліть букви, які написані неправильно. Поясніть свій вибір.

(Учні виконують завдання самостійно і висловлюють свої думки)

3. - Тепер ви зможете записати нову букву на листочках. Але яких правил потрібно дотримуватися під час письма?

(Учні озвучують правила: правильно сидіти під час письма; правильно розміщувати листочок; правильно тримати ручку та руки на парті.

VII. Рефлексія діяльності.

- Чого нового ми навчилися на уроці?
- Яке слово ми вже зможемо написати після сьогоднішнього уроку і де ми зможемо це зробити?
- Якби Сонечко оцінювало вашу роботу, який був би у нього вираз обличчя? Намалюйте йому усмішку.
- Мені приємно було з вами працювати, тому що ви старалися, були працелюбними, як бджілочки.

Плани-конспекти уроків учасників майстер-класу

Навчання грамоти: навчання читання

Махиня Світлана Іванівна, Корнєєв Володимир Олександрович, Ярмак Олена Вікторівна, Борисполець Олена Михайлівна, Прус Галина Іванівна – вчителі Української ЗОШ І-ІІІ ступенів № 1 Обухівського району

Урок1

Тема: Значення читання для пізнання навколишнього світу.

Мета: Сформувати в учнів уявлення про читання як важливий винахід людства, який надає можливість пізнавати навколишній світ. Мотивувати до навчання читати та вдосконалювати набуті навички читання у читаючих учнів.

Розвивати зв’язне мовлення та творчі можливості учнів на основі казки Юрія Ярмиша «Зайчаткова казочка. Розвивати пам’ять .

Виховувати інтерес до художньої літератури, розширювати читацький кругозір.

Хід уроку

І. Самовизначення до діяльності.

Посміхаюсь сонечку: здраствуй , золоте.

Посміхаюсь квіточці: хай вона росте.

Посміхаюсь дощику: лийся, мов з відра.

Друзям посміхаюсь я: зичу їм добра.

- Діти, а коли у вас ще може піднятися настрій?
- А казочка може підняти настрій? От я для вас підготувала дуже цікаву казочку. Отож слухайте.

ІІ, Актуалізація опорних знань.

(Вчитель читає казку Юрія Ярмиша «Зайчаткова казочка» або інсценізують підготовлені учні)

Бігло лісом сіреньке Зайчатко. Стриб-скік! Стриб-скік! Гульк, а на стежці лежить... казочка. Перегорнуло Зайчатко сторінку. Ой, як сподобались йому малюнки! І червона морквинка, і білий кролик, і веселий їжачок. І написана казочка була великими літерами. Тільки Зайчатко все одно читати не вміло.

Взяло воно казочку під пахву, скаче лісом і думає……

(Читання або інсценізація казки зупиняється і вчитель звертається до учнів)

- Діти, а про що могло думати Зайчатко? Чому ви так думаєте? (утруднення)

- Які подальші події у казочці? (утруднення)

(*Діти розповідають свої варіанти)*

- Молодці. Цікаві у вас думки. А тепер слухайте авторське продовження казочки.

- «Якби мені знайти кого-небудь, хто вміє читати. Це, мабуть, дуже цікава казочка!» Тільки подумало так Зайчатко - назустріч Лисиця.

- Добридень, Зайчику! Що то в тебе за книжка? - питає.

- Це казка, тітонько Лисице! Ось які малюнки гарні! Почитайте, будь ласка, а я послухаю.

- Добре, Зайчику! - погодилась Лисиця. На пеньок сіла, книжку розкрила, лапою по рядках водить:

- Жили-були дідусь та бабуся. І була в них курочка. Несла вона смачні яєчка, а ще смачнішою була сама курочка...

- Ні, тьотю Лисице,- перебило Зайчатко. - Ви не так читаєте. Тут намальована морквинка, білий кролик і веселий їжачок.

- Ти бач, Зайчисько нікчемний! - образилась Лисиця. - Мені, Лисиці, віри не йме! Ану тікай, поки цілий!

І книжку на землю кинула. Підняло Зайчатко книжку, далі пострибало. А на дорозі - Сірий Вовк, хазяїн того лісу.

- Добридень, дядю Вовче! - привіталося Зайчатко і книжечку простягнуло.

- Добридень, косоокий! - відповідає Вовк, а сам дивується. - Навіщо мені твоя книжечка?

- А ви почитайте, дядю! - прохає Зайчатко. - Це, мабуть, цікава казочка.

- Казочка? - перепитав Вовк. - Ну, гаразд, косоокий, можна й - ха-ха! - почитати...

Розкрив Вовк книжку і каже басом:

- Жила-була бабуся. І було в неї сіреньке козеня. Смачне-пресмачне...

Зайчатко послухало трохи вовчу казку, а далі й зазирнуло в розкриту книжку. Зазирнуло та з дива аж лапками сплеснуло:

- Дядю Вовче, ви ж читати не вмієте. У вас малюнки в книжечці догори ногами!

- У-у-у! - розсердився Вовк і шпурнув книжку далеко в кущі. - Забирайся, а то з'їм. Дивись-но, читати, каже, не вмію! Всі казки - про смачних козенят. У-у-у!

Підхопило бідне Зайчатко свою книжечку і побігло, не бачачи перед собою дороги. З переляку очі в нього ще більш перекосилися, і не помітило Зайчатко, як опинилось на руках у хлопчика, що в лісі гриби збирав.

- Заспокойся, Зайченятко, заспокойся, сіреньке! - сказав хлопчик ласкаво і погладив Зайча. - Хто скривдив тебе?..А це що, казочка? Які малюнки цікаві! Нумо почитаємо її!

І прочитав хлопчик сіренькому Зайчаткові казочку, що була у книжці,- про білого кролика і веселого їжачка.

- А тепер, Зайчику, тобі пора до мами,- сказав хлопчик і простягнув йому казочку. - Рости скоріше, вступай до лісової школи і ти навчишся читати.

- Неодмінно! - сказало Зайчатко. І в зелених кущах майнув його смішний хвостик. От і все.

Фізкультхвилинка №1

(Вчитель знайомить із віршованими рядками і показує вправи, а учні за ним повторюють)

Сірий зайчик скік та скік,
По капусту він прибіг.
Нахилився, зірвав головку,
Але й мав собі мороку.
Поки в ліс її приніс,
Мокрий став у нього ніс.

ІІІ. Фіксація утруднень . Виявлення причин утруднення і визначення навчальної задачі.

- А хто з вас хотів би також, як Зайчик, навчитися читати?

- А хто з вас вже уміє читати? Покажіть, як ви умієте читати. Прочитайте нам речення із книжечки Юрія Ярмиша «Зайчаткова казочка».

(Учні демонструють свої уміння в читанні.)

- А чи хотіли б навчитися ще краще читати?
- То яке рішення приймемо чим будемо займатися на уроках читання?
- А допомагатиме нам вчитися читати підручник «Читаночка», який так і називається «Вчимося читати». Це лише перша частина. Попереду вас чекатимуть інші частини читаночок, але їх потрібно уміти вже самостійно читати.
- Як ви гадаєте, для чого важливо людині уміти читати?
- От сьогодні на уроці ми і спробуємо дослідити таку людську необхідність.

III. Побудова проекту виходу з утрудненням («відкриття» дітьми нового знання). Первинне закріплення у зовнішньому мовленні.

(Робота з підручником: с.3)

Завдання 1.

- Роздивіться малюнки. Як ви думаєте, що вирішила дівчинка, яка не вміла читати, коли побачила, як інші дітки читають книжки?
- Дивлячись на малюнки, придумайте про це історію і розкажіть.

Завдання 2.

- Роздивіться малюнки і скажіть, яку користь приносить уміння читати?

(Звертання до читаючих учнів.)

- Які книжечки ви про це читали?

IV. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні.

(Робота з підручником: с.4)

(Звертання до дітей, які уміють читати)

- Хто хоче прочитати уривок із вірша «Як добре уміти читати».
- У чому автор вірша бачить перевагу уміння читати?
- Давайте разом вивчимо його напам’ять.
- Отже, які уміння допомагають нам пізнавати навколишній світ?

V. Самостійна робота із самоперевіркою за еталоном (зразком).

- Розмалюйте героїв казок, про яких вам читали або ви читали самі.

(Малюючи, учні можуть коментувати: кого розфарбовують, із якої казки цей герой тощо)

Фізкультхвилинка № 2

(Вчитель разом з учнями промовляє віршовані рядки. Показувати вправи може учень за бажанням, а інші за ним повторюють.)

VI. Включення до системи знань і повторення вивченого.

(Вчитель звертається до дітей, які уміють читати)

- Ознайомте однокласників із книжечкою, яку ви прочитали. Перекажіть її зміст.

- У мене в казковій скриньці є загадки . Послухайте їх і спробуйте відгадати. Назвіть казку з якої цей персонаж?

З їжачка хто насміхався,
Перегнати намагався?
Вихвалятися мастак,
Звуть вуханя цього як?
(Заєць)

Вовка зовсім не боявся,
І ведмедю не дістався,
Та лисиці на зубок
Все ж потрапив…*(Колобок)*

Вигнав дід її із хати —
Та й пішла вона блукати:
В зайця хатку відібрала.
Всі її виганяли,
Рак бешкетницю ущипнув,
Зайцю хатку повернув.
(Коза-Дереза)

VII. Рефлексія діяльності.

- Що у змісті казки Юрія Ярмиша вам сподобалося?
- Яке рішення для себе ви прийняли сьогодні на уроці?
- Від такого вашого рішення сонечко вам усміхається. Домалюйте йому усмішку та проведіть промінчик до вправи, яку вам було цікаво виконувати.
- Діти, хто вдома читає книжечки, принесіть їх у клас і покажіть нам. Можете підготувати уривок для читання.

Урок 2

Тема: Букви Аа, Уу, Оо, Ии,Іі, Ее.

Мета. Актуалізувати звукове значення, зовнішній вигляд букв Аа, Уу, Оо, Ии,Іі, Ее шляхом слухання-розуміння уривку з казки «Урок на співучій галявині».

Сформувати уявлення про схематичне позначення голосних звуків.

Розвивати зв’язне мовлення та творчу уяву учнів через «оживлення» вивчених букв.

Виховувати інтерес до художньої літератури, збагачувати читацький кругозір.

Хід уроку

І. Самовизначення до діяльності.

Посміхаюсь сонечку: здраствуй , золоте.
Посміхаюсь квіточці: хай вона росте.
Посміхаюсь дощику: лийся, мов з відра.
Друзям посміхаюсь я : зичу їм добра.

ІІ. Актуалізація знань і фіксація утруднень в діяльності. Виявлення причин утруднення і постановка навчальної задачі.

Учитель.

- Пригадайте і перекажіть зміст казки Юрія Ярмиша «Зайчаткова казочка».
- Чому Зайчик вирішив навчитися читати?
- Чи розповідали ви батькам про своє рішення, яке прийняли на уроках читання? Що вони вам сказали?

(Звертання до читаючих дітей.)

- Діти, а хто приніс свою книжечку? Розкажіть про неї і прочитайте уривок за вибором?

ІІІ. Побудова проекту виходу з утруднення.

1. *Ознайомлення із казкою*.

Учитель.

- А вам цікаво, що розповіло Зайчатко своїй мамі вдома?

Учитель розповідає казку: Вдома Зайчатко розповіло мамі про свою пригоду і висловило бажання навчитися читати. Мама-Зайчиха зраділа, що її синочок зможе зайнятися такою потрібною для нього справою. На другий день вона відвела Зайчатко до Лісової школи.

- Як ви думаєте, які перші букви вивчило Зайчатко у лісовій школі?
- Ви хочете про це дізнатися?
- То я вас запрошую до лісової школи. Послухайте і подивіться казочку Марії Кальчук «Урок на співучій галявині».

(Презентація або прослуховування казки)

Урок навчання читанню розпочався на незвичайній галявині. Сова поважно промовила:

- Уміти читати - це велика справа! Завдяки цьому ви зможете дізнатися багато цікавого і корисного для себе, багато чому навчитися.

Ви зараз знаходитесь на незвичайній галявині, на якій «живуть» букви. Подорожуючи по ній, ви вивчите їх і навчитеся читати.

Тож розпочинаємо нашу подорож. І наш перший урок розпочинається біля квіточок, на яких живуть букви А**а, Ее, и, Іі, Оо, Уу**, що позначають голосні звуки: [**А], [Е],[И],[І], [О], [У].** Ці звуки голосисті і найлегші у вимові, тому квіти полюбили їх і запросили «жити» на своїх пелюсточках.

- Сьогодні я вам покажу особливість цих звуків. Прислухайтеся уважно і почуєте щось надзвичайно цікаве.

Звірята зацікавлено притихли. І ось вони почули якісь голосні, але ніжно-мелодійні звуки, схожі на пісеньки. Ці чарівні звуки линули саме від букв А, Е, И, І, О, У. Буква **А** голосно співала А-А-А-А. Буква **Е** – Е-Е-Е-Е, буква **И** – И-И-И-И, **І** – І-І-І-І, **О** – О-О-О-О, **У** – У-У-У-У.

Звірятам дуже сподобались ці ніжні пісеньки. Вони були приємно вражені.

Сова запропонувала звірятам підспівати буквам. Після такого дружного співу над галявиною пролунала мелодійна пісенька: **А-Е-И- І-О-У.**

2.Робота з підручником с. 5.

Завдання 3.

- Перед вами чарівна галявина букв. Послухайте, які вони цікаві.

(Ознайомлення з буквами вчитель подає через казку Лідії Дяченко)

Буква **А** велика та **а** маленька поселилися на **а**йстрі**.** Ця буква дуже добра, дружелюбна. Коли маленька **а** прокинеться і плаче – а-а-а, то велика **А** поколихає колиску, і маленька **а** заспокоїться.

Буква **Е** та **е** маленька живуть на пелюсточках гр**е**чки, тому що ця квітка має солодкий м**е**д. **Е** велика та **е** маленька дуже люблять мед. Якщо букви приходять до них в гості, то ніхто не сперечається, не кричить, не свариться. У букви **Е** та **е** маленької завжди приємно бувати.

Буква **И** велика дуже сором'язлива, тому рідко виходить із свого будиночку. **Ось чому так мало слів розпочинаються на цю букву** А от мала буква **и** ніколи не любить сумувати. Спілкування з іншими буквами приносить їй велику радість. Усі букви дружать з маленькою буквою **и**, тому що без неї слова **лис, рис, сир** та інші не утворяться.

Буква **І** велика та **і** маленька вибрали для себе помешкання у квіточці **і**рис. Ці букви відрізняються своєю щедрістю. Вони люблять пригощати усіх цукерками **і**рисками.

Буква **О** велика та **о** маленька **о**блюбували квіточку р**о**машку. Вона кругленька, тому їм дуже зручно на ній жити. Ці букви відрізняються своєю **о**бережністю й **о**хайністю. Вони **о**минають калюжі, ніколи не **о**бманюють.

Буква **У** та **у** **у**важні та **у**сміхнені. Саме тому можна побачити як вони **у**тішають плакс**у**нів. **У**ранці ці букви завжди **у**миваються. Коли лягають спати, **у**криваються ковдрою.

Зайчаткові дуже цікаво було знайомитись з першими буквами, тому він їх став старанно вивчати.

Фізкультхвилинка

Разом ми ідемо дружно і не відстаємо	*крокують*
На галявину прийшли, скільки звірів ми знайшли?	
Багато.	
Білий зайчик сів, чекає	*присіли*
Довгі вушка зайчик має.	*показують довгі вушка*
А ось білочка стрибає	*підстрибують на місці*
Коротенькі вушка має	*показують короткі вуха*
Йде ведмедик клишоногий	*йдуть, як ведмедики*
Ой, які великі кроки.	*роблять великі кроки*
Сіре мишеня біжить.	*біг на носочках*
Як малесеньке тремтить.	*присіли, тремтять*
Всі звірятка в коло стали	*утворюють коло*
І швиденько пострибали.	*стрибки на двох ногах* .

IV. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні.

1. <u>Повторення вивчених букв.</u>

- Давайте проспіваємо пісеньки вивчених букв.

(Учні співають пісеньки вивчених букв).

<u>2. Завдання 4.</u>

- Мудра Сова дає вам завдання із рубрики: «Це потрібно знати».
- Чому голосні звуки позначаються кружечком? Давайте дослідимо утворення таких звуків: як повітря при вимові цих звуків проходить через ротик.

(Учня висловлюють думки. У разі потреби уточнення інформації вчитель продовжує розповідь)

- На яку букву стає схожий наш ротик, коли ми вимовляємо голосні звуки? (*Стає схожим на букву О.)*
- *Ось* тому схематично звуки так і позначаються: кружечком. Розгляньте малюнок на с. 9

3. Завдання 5.

- Зайчик для вас придумав завдання і хоче, щоб ви з'єднали малюнок і відповідну схему.
- Як називається ця квітка?

(Мак)

- Назвемо і порахуємо звуки. Скільки їх? З'єднайте лінією квіточку і відповідну схему із трьох звуків .

V. Самостійна робота із самоперевіркою за зразком.

- Виконайте інші завдання від Зайчика самостійно.

Самоперевірка.

- Подивіться на дошку і перевірте, чи правильно ви їх виконали.

- Діти, хто вміє читати, виберіть і прочитайте вірш на с. 6 - 7 про букву, яка вам найбільше подобаються.
- А ви діти, хто лише вчиться читати, «оживіть» букви на малюнку (с.7), перетворивши їх на потішних істот і нам розкажете про це.

VI. Рефлексія діяльності.

- Що нового ви відкрили для себе на уроці?
- Що сьогодні на уроці вас найбільше зацікавило?
- Чому навчилися?
- Про що ще хотіли б дізнатися?

- Намалюйте сонечко біля вправи, про яку ви розкажете вдома своїм батькам.

(Декілька учнів коментує свій вибір)

Урок 3

Тема: Букви Аа, Уу, Оо, Ии,Іі, Ее.

Мета: Нечитаючих дітей учити читати сполучення вивчених голосних звуків та складів з ними, а читаючих вправляти у читанні слів.

Формувати уявлення про слова, що означають назви істот і неживих предметів.

Розвивати уміння слухати та розуміти почуте. Розвивати зв'язне мовлення.

Вправляти у побудові звукових схем.

Виховувати інтерес до художньої літератури.

І. Самовизначення до діяльності.

Зранку у віконечко зазирнуло сонечко

Мило посміхнулося

Промінцем погладимо

Не сумуй! – порадило!

День, що розпочався,

Щоб у тебе вдався.

ІІ. Актуалізація знань і фіксація утруднень в діяльності.

1. Повторення вивченого про букви.

- Пригадайте і перекажіть зміст казки « На співучій галявині»
- Які букви вам сподобалися найбільше? Чому?
- Хто приніс свою книжечку сьогодні на урок? Ознайомте своїх однокласників Прочитай слова, у яких є букви Аа, Уу, Оо, Ии,Іі, Ее.

2. *Завдання 3. Підручник с. 8.*

- Мудра Сова пропонує вам цікаві завдання:

1. Дітям, які лише вчаться читати, поділитися уміннями у називанні букв на с. 8. Для цього з'єднайте лініями квіти, на яких знаходяться однакові букви та розмалюйте їх однаковими кольоровими олівцями. Потренуйтеся у їх називанні.

2. Дітям, які уміють читати, прочитати слова на с. 8, які можуть характеризувати букви Аа, Уу, Оо, Ии,Іі, Ее та з'єднайти букви кольоровими олівцями з вибраними словами, які, на вашу думку, найбільше їм підходять.

- Який вид роботи викликав у вас найбільше труднощів?

ІІІ. Постановка навчальної проблеми Побудова проекту виходу з утруднення.

- Отже, сьогодні на уроці ми знову подорожуємо по Співучій галявині, на якій ми продовжимо вчитися читати або удосконалюватимемо свої уміння в читанні.

1. *Гра: «Відгадай букву».*

(Вчитель читає вірш зі с. 6-7, а учні повинні, коли вчитель замовкає, назвати одну із вивчених букв)

2. Завдання за підручником с. 9 *(для читаючих дітей)*

- Оберіть букву на Співучій галявині, яка вам найбільше подобається і розмалюйте її на Співучій галявині. Складіть про неї казку.

(Для нечитаючих дітей)

А) Проспівати пісеньки голосистих букв.

Б) Які звуки вимовляють люди, тварини у певних ситуаціях? Назвіть ці ситуації.

3. Розповідь казки для усього класу.

- Послухайте продовження казки про незвичайність букв, які живуть на Співучій галявині.

Наступного дня, коли звірята завітали на Співучу галявину, то побачили як букви в парах гралися і разом співали. Від цього їх пісеньки ставали ще мелодійнішими: АА, АИ, АЕ,АІ….. . Звіряти із захопленням вивчили нові мелодійні пісеньки дружних «голосистих» букв.

IV. Первинне закріплення. Самостійна робота із самоперевіркою за еталоном

1. Завдання у підручнику на с. 9 .

- Перевірте наявність букв Аа, Уу, Оо, Ии,Іі, Ее в кожному рядочку Надрукуйте кольоровим олівцем відсутні.

2. Робота із звуковими схемами.

- Виконайте завдання від Зайчика на с. 10. Назвіть малюнки і з'єднайте його з відповідною схемою.*(Наприклад: перший малюнок означає слово* ***урок*** *і відповідає першій схемі.*

Самоперевірка Подивіться на дошку. Перевірте правильність виконання завдання. Чи є у вас запитання?

Фізкультхвилинка

Раз! Два! Час вставати:
Будемо відпочивати.
Три! Чотири! Присідаймо,
Швидко втому проганяймо.
П'ять! Шість! Засміялись,
Кілька раз понахилялись.
Зайчик сонячний до нас
Завітав у вільний час.
Будем бігати, стрибати,
Щоб нам зайчика впіймати.
Прудко зайчик утікає
І промінчиками грає.
Сім! Вісім! Час настав
Повернутись нам до справ.

VI. Включення в систему знань і повторення

1. Завдання у підручнику на с. 10.

- Проспіваємо разом пісеньки букв, які подружились .

(Читаючі учні можуть виконувати завдання додатково. Наприклад: прочитати вірш на с. 6-7, назвати вибране слово і вимовити голосні звуки.)

2. Гра «Впіймай слово» . (*Тема: предмети та живі істоти.)*

(Вчитель називає слово. Якщо це істота - учні хлопають у долоні. Потім навпаки-спіймай неістоту.)

3. Робота в парах:

- У підручнику з'єднайте стрілочкою запитання і відповідний предмет.

VI. Рефлексія навчальної діяльності.

- Яке завдання ми ставили перед собою на початку уроку? Чи досягли його?
- Прочитайте букви на с. 10.
- Намалюйте сонечко біля вправи, про яку ви б хотіли розповісти рідним вдома.

(Декілька учнів можуть прокоментувати свій вибір.)

Урок № 4 *(до уроку № 5 у підручнику)*

Тема: **Букви Яя, Юю, Єє, Її.**

Мета. Повторити вивчене про голосні букви. Вправляти у пошуку вивчених букв та в читанні буквосполучень. Читаючих учнів вправляти у читанні слів. Учити друкувати вивчені букви.

Розвивати зв'язне мовлення шляхом переказу змісту казки «Урок на Співучій галявині». Розвивати творчу уяву та зв'язне мовлення шляхом вигадування історій казкового змісту. Розвивати вміння слухати-розуміти почуте (продовження казки про букви, які живуть на Співучій галявині).

Виховувати інтерес до художньої літератури, розширювати читацький кругозір.

Хід уроку.

І. Самовизначення до діяльності.

Стали рівно підтягнулись,
Один одному всміхнулись.
Настрій на урок взяли
Працювати почали.

ІІ. Актуалізація знань, фіксація утруднень у діяльності.

1. *Гра «Впізнай букву». (мал. на екран)*

а) Ніби скибка кавуна:
Кавуна маля просило –
Двічі скибку надкусило. *(Буква Є)*

б) Здогадавсь Іванко:
- Букви І та О приб'ю
На коротку планку. *(Буква Ю)*

в) Без букви І не ступить кроку
Дружба в них завжди міцна.
І до неї моргне оком
Та у відповідь двома. *(Буква Ї)*

г) Десь пропала буква О
Ми шукаємо давно
Всілась букві Л на шию
І від радості сія:
-Ось де «Я»! Ось де «Я»! *(Буква Я)*

2. В яких словах живуть ці букви? (На екрані виведено малюнки, в яких є дані букви на початку і всередині слова. Окремо надруковані слова до малюнків. Завдання для читаючих дітей: знайти пару малюнок і відповідне їй слово).

3. Робота в підручнику с. 15. Завдання з олівцем.

- Ми з вами знаємо пісеньки букв а, о, у, и, і, е, вміємо їх наспівувати. А чи вміють "співати" букви я, ю, є, ї? *(Відповіді учнів)*

ІІІ. Постановка навчальної проблеми та побудова виходу з утруднення.

- Співуча галявина запрошує нас завітати до себе.
- Дивіться на ній зустрічаємо букву **я.** Вона таж уміє співати. Спробуймо проспівати пісеньку букви **я**.
- А хто хоче допомогти проспівати з буквою **ю**? з буквою **є**? з буквою **ї**?

- Чому нам легко вдалося проспівати пісеньки цих букв?

(Бо знаємо ці букви. А ще знаємо, що ці букви закінчуються голосним звуком.)

- Які голосні звуки ми чуємо при читанні букв **Яя, Юю, Єє, Її**?

- А який ще звук ми чуємо при їх читанні? (зук **[й])**

(Повідомлення теми і мети уроку.)

- Отже, сьогодні ми продовжуємо вивчення букв Яя, Юю, Єє, Її: вдосконалимо вміння швидко їх впізнавати і читати.

IV. Первинне закріплення вивченого матеріалу у зовнішньому мовленні.

1. Робота за підручником с.16

- Назвіть букви у колонках і допишіть кольоровим олівцем відсутні.

Фізкультхвилинка.

Повіяв сильний-сильний вітерець
Нахилив додолу квіти.
Квіти нахиляються,
У росі вмиваються.
Сонечко встало, квіточки підняло.

V. Самостійна робота з самоперевіркою за зразком.

Різні види роботи з таблицею:

- Колективне читання.
- Читання в парі.
- Вибіркове читання. *(Рядками, стовпчиками)*

VI. Включення до системи знань і повторення.

1. Гра «Знайди буквосполучення і зафарбуй».
   (Вчитель називає буквосполучення, школярі шукають його в таблиці і зафарбовують .(Завдання на швидкість).
2. *(Завдання на окремих аркушах з малюнками Співучої галявини.)*

- Розмалюйте Співучу галявину, на якій букви розміщені парами.

VII. Рефлексія діяльності.

- Що на уроці вам вдалось найкраще? Позначте це завдання усміхненим сонечком.

Дробах Катерина Петрівна - вчитель початкових класів НВК №143 Оболонського району м. Києва

Урок 19

Тема. «Оживлення» букви Р. Читання складів і слів з буквою Р.

Мета. Створити умови для виникнення внутрішньої потреби включення у навчальну діяльність. Вправлятися в пошуку вивчених букв та в читанні словосполучень. Вправлятися у читанні слів. Учити друкувати букву Р з іншими вивченими буквами.

Розвивати зв'язне мовлення шляхом створення продовження казки «Урок в лісовій школі».

Обладнання: Таблиці «Тварини лісу», схеми для звукового аналізу, картки-склади.

Хід уроку

І. Самовизначення до навчальної діяльності.

- Сьогодні ми з вами знову помандруємо до міста Алфавіт і познайомимося ще з однією його мешканкою. Бажаю вам успіхів у цій мандрівці. Давайте пригадаємо, з якими мешканцями міста Алфавіт ми вже знайомі.

ІІ. Актуалізація знань і фіксація утруднення в діяльності.

1. Перевірка уміння читати лист від учнів лісової школи на с. 58**.**
2. Ігрова ситуація**.**

- Дітки, дивіться до нас на урок завітали звірята: Лисеня та Риценя. Вони – друзі, проте Риценя жаліється, що його друг Лисеня не вміє вимовляти його ім'я.
- Як ви гадаєте, який звук у його імені Лисеня не може вимовити?

ІІІ. Виявлення причини утруднення і постановка навчальної задачі. Повідомлення теми і мети уроку.

- З якого звука починається слово «Риценя»? Який це звук: голосний чи приголосний?
- Назвіть слова, які починаються із звука[Р]; слова, де звук [Р] звучить в середині слова; слова, які закінчуються звуком [Р].
- Спробуйте знайти слова із звуком [Р], які допоможуть Лисеняті навчитися вимовляти цей звук.
- Як називається дім Лисеняти? (*Нора)*
- Що протікає в лісі? (*Річка)*
- Що плаває в річці? (*Рибка)*
- На сьогоднішньому уроці ми вивчимо приголосний звук[Р] та букви «ер» велику, «ер» маленьку. На сьогоднішньому уроці ми спробуємо допомогти Лисеняті.

ІV. Побудова проекту виходу із утруднення.

- Розгляньте малюнки. Назвіть тварин.
- Доберіть до їх назв відповідні звукові моделі. *(Рав-лик, рак.)*
- Знайдіть в місті Алфавіт будиночок букви **Р.**

V. Первинне закріплення вивченого.

Завдання у підручнику с. 58

1. Якою ви уявляєте букву **Р**? Який у неї характер, настрій? Що вона полюбляє робити? *(Розумна, радісна, роботяща).*

2. Подружіться з буквою Р, «оживіть» її, розмалюйте.

3. З'єднайте малюнки з відповідними словами, впишіть пропущені літери *(пропущена літера Р).*

4. Поділіть ці слова на склади, поставте наголос.

Фізкультхвилинка

VI. Самостійна робота із самоперевіркою.

Завдання у підручнику с. 59

1. Складання казки про знайомство букви **Р** з мешканцями Співучої галявини.
2. Читання складів букви **Р** з буквами голосних звуків.
3. Проспівування цієї вправи.

VII. Включення в систему знань і повторення вивченого.

1.Читання вірша на с.59 разом із учителем.

Завдання:

- Знайдіть у вірші вивчені склади з буквою **«ер**, підкресліть їх.

2.Вправи на спостереження за утворенням нових слів при зміні букв.

- Поясніть значення слів:

кіт – кріт

- Що відбулося із значенням слова, коли добавився звук?
- Прочитайте слова і поясніть причину зміни їх значень.

нора – кора – гора

рана – рано – ранок

грак – град

3.Читання слів з вивченою буквою «ер» (с. 60).

4. Казка «Лисичка та Журавель».

(Завдання для читаючих дітей на с. 60)

- Прочитайте початок казки.

(Завдання для нечитаючих дітей на с. 60)

- Знайдіть у тексті слова у яких є буква «ер». Підкресліть склади з буквою «ер».

VIII. Рефлексія навчальної діяльності.

- Кому ми сьогодні на уроці допомагали і чому?
- Покажіть будиночок букви «ер» у місті Алфавіт.
- Які слова з буквою «ер» ви можете прочитати вдома рідним?
- Яку казку нам читали діти, які уміють читати?
- Чи була щирою дружба Лисички та Журавля? Чому?
- Кому з вас сьогодні допомогли друзі?
- Що вам на уроці вдалося найкраще? Позначте це завдання усміхненим сонечком.

Рощупкіна Віра Петрівна – вчитель Клавдіївської ЗОШ І –ІІІ ст. ім. О. Рибалка Бородянського району

Дидактичний матеріал до уроків навчання грамоти: навчання читання

(Слайди)

№1

Няв і Гав

Команда кошеняти	Команда песика
НЯВ	ГАВ
куНЯВ	наляГАВ
міНЯВ	ляГАВ
спиНЯВ	вибіГАВ

№2

Цікаві слова

ві2га	7сот
о3мувач	ли100пад
При5	3вога
біль6	смор1а

№3

Жаб'яча мова

КВАс	буКВАр
КВАдрат	буКВА
морКВА	КВАртира
аКВАріум	КВАсоля

№4

Друзі Ко-ко

. суля . рова

. ник . за

. тик .мар

№5

Рак у словах

Г Б

Ф ета

№6

№7

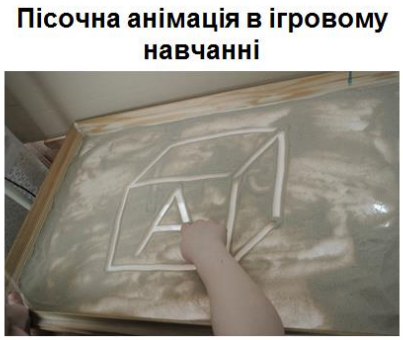

№8

№9

Юлія Лежень - вчитель початкових класів Бучанської ЗОШ І – ІІІ ст. №3

4 частина читаночки «У світі казки чарівної» с. 21

ТЕМА: ***«Українська народна казка «Коза-Дереза»***

МЕТА: удосконалювати набуту навичку читання (усвідомленість, правильність, виразність, швидкість) під час читання української народної казки «Коза-Дереза»; розвивати творчі здібності, зв'язне мовлення через інсценізацію казки; виховувати почуття чуйності, взаємодопомоги.

ХІД УРОКУ

І. Самовизначення до діяльності

Девіз уроку: МИ:
Красиво читаємо!
Чітко відповідаємо!
Мовлення розвиваємо!

ІІ. Актуалізація знань і фіксація утруднень у діяльності.

- Діти, які казки ми вже з вами бачили у передачі «В гостях у казки», а потім читали?

?

1. Вправа «Мікрофон»
   - Який розділ ми вивчаємо? *(казка)*
   - Які є казки? *(авторські, народні)*

2. Будуємо асоціативний кущ «Чого навчає казка?»

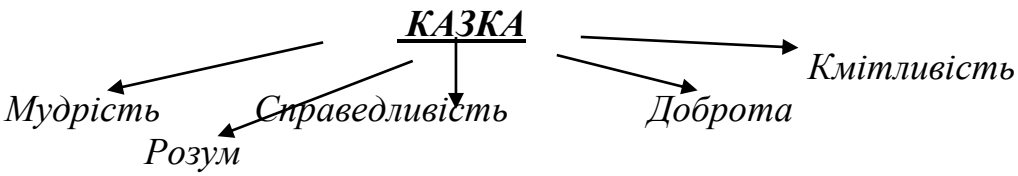

3. Робота з підручником: виконайте завдання на с. 21.
   - Обведіть кольоровим олівцем назви казок, у яких герої можуть навчити дружбі.

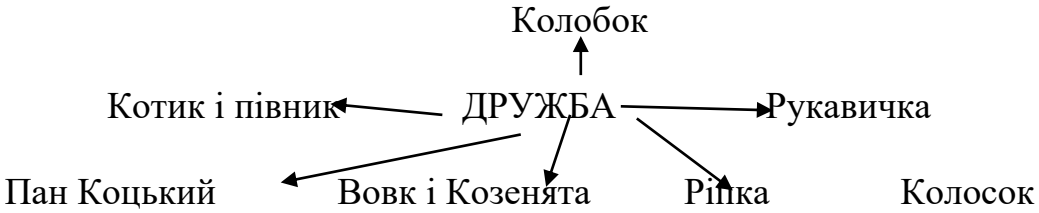

   - Чому не всі казки можна з'єднати з словом «дружба»?
   - Чим вам подобається передача «В гостях у казки»?
   - Що у вас найбільш вдало виходить робити у ній?
   - Сьогодні пропоную вам для вироблення акторської майстерності провести заняття за таким рубрикам:
     - ✓ **«Юні диктори»**
     - ✓ **«Інформаційна студія»**
     - ✓ **«Акторська майстерність»**

III. Постановка навчальної проблеми.

1.Вправа «Назви казку за ілюстрацією».

- Погляньте, який у нас в класі з'явився чарівний будиночок? Давайте дізнаємося хто в ньому живе? Що треба зробити щоб дізнатися? *(постукати)*

(Діти стукають по парті)

- Не відкриває ніхто. Тут живуть казки.

Ілюстрації до них живуть у чарівному кошику

(Виймають малюнки з кошика, а потім заголовок казки з переставленими буквами: ЗА-ДЕКОРЕЗА.*)*

Діти визначають заголовок казки, переставляючи склади: КОЗА-ДЕРЕЗА.)

3. Вправа «Телеграма»
   - Ми ще отримали телеграму. Послухайте зміст. Хто її надіслав?

«Вигнав мене із хати, та пішла я блукати» *(Коза-Дереза)*

(Виходить дівчинка в костюмі Кози-Дерези, декламує вірш зі с. 21.

   - Отже, сьогодні ми побуваємо в гостях у казки «Коза-дереза» та будемо вчитися акторської майстерності її ведення.

IV. Побудова проекту виходу з утрудненням («відкриття» дітьми нового знання)
   - Щоб вести таку передачу потрібно добре знати її зміст та виразно розповідати.
     1. Ознайомлення із змістом казки. Первинне сприйняття твору.
   - Подивіться спочатку епізод мультфільму із казки «Коза-дереза», а далі послухайте її продовження.

(Перегляд епізоду мультфільму «Коза-Дереза» і читання казки учителем чи підготовленими учнями.)

2. Словникова робота.

Працює студія «Інформаційна»

Словникова скринька

ярмарок → *торг*
гребля → *споруда*
луплена → *бита*

діти добирають картки, на яких надруковані синоніми

міст – місточок
хата – хатинка
лист – листочок

робота з таблицею, спостереження за емоційним забарвленням слів

3. Заняття: «Юні диктори».

- Диктори телебачення повинні мати чітке мовлення, щоб виразно розповідати казку. Тому проведемо заняття**: «**Юні диктори».

А) Робота над чистомовками:

КА-КА-КА – цікава казка
КУ-КУ-КУ – прочитаю казку
КО-КО-КО – зачаруй нас казко
КИ-КИ-КИ – нові герої казки

Б) Робота із скоромовками за тематикою «Звірі-птахи».

Сорока (Хитру сороку…) **Миша** (Тишком-нишком…)
Шпак (Сів шпак…)

4. Словникова робота.

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні.

1. Читання твору учнями с. 21-22*:*
   - Хто пас Козу?
   - Чи говорила вона правду, як її пасли?
2. Вибіркове читання.
   - Роздивіться малюнки до казки. Про що вони нам можуть розказати?
   - Прочитайте рядки, які описують Козу.

Фізкультхвилинка

4. Включення до системи знань і повторення.

1. (Аналіз персонажа Кози в казках «Коза-Дереза» та «Вовк і Козенята»)

- Порівняйте поведінку кози у в казках «Коза-Дереза» та «Вовк і козенята». Яку характеристику можна дати Козі із казки «Коза-Дереза»?

КОЗА

Хитра
Брехлива
Пихата
Вперта

Турботлива
Господиня
Трудолюбива

3. Інсценізація казки.
   - Розшифруйте слово: ЕТРАТ (театр)
   - А хто з вас був у театрі?

- Чи є у ньому правила поведінки. Які ви знаєте?
- У нашому театрі артисти є учні нашого класу. То ж давайте їх підтримаємо і послухаємо уважно уривок із казки «Коза-Дереза»?

(Інсценізація уривку казки підготовленими учнями.)

5. Рефлексія діяльності

- Яке завдання ми ставили на початку уроку перед собою?
- Хто тепер зможе вести передачу «В гостях у казки» і розповісти про казочку «Коза-Дереза»?
- Чи хотіли б ви дізнатися про закінчення казки? Спробуйте знайти книжечку вдома або в бібліотеці і прочитати або нехай батьки вам прочитають.
- А хто з вас хотів би інсценізувати цю казку?
- Які завдання на уроці вам найбільше сподобалися?

Глушко Оксана Володимирівна – вчитель Кобижчанської ЗОШ І-ІІІ ступенів Чернігівської області

Тема. Галина Малик «Чому равлик ховається?»

Мета: Удосконалювати набуті навички правильного, виразного, швидкого читання під час читання казки. Познайомити з казкою Галини Малик «Чому равлик ховається».

Розвивати зв'язне мовлення учнів шляхом використання прийому словесне малювання (усне складання кадрів діафільму або мультфільму), вигадування загадки або казки за аналогією до прочитаної; розвивати навички слухання та інтонування почутого.

Виховувати почуття до справедливості та мати власну думку, виховувати пізнавальний інтерес до усної творчості.

Тип уроку: комбінований.

ХІД УРОКУ

І. Організація класу та самовизначення до навчальної діяльності.

- Доброго ранку! Доброго дня!

Мирного неба, вам люди, щодня!

Діти: - Доброго ранку, вам! Доброго дня!

- Діти, сьогодні наш урок читання незвичайний, тому що це урок-телепередача.

- Я рада вітати всіх присутніх на нашому ПЕРШОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ каналі . В ефірі «Телеакадемія» і я її ведуча Оксана Володимирівна.

- Увага! Сьогодні у нас в ефірі такі рубрики:

1. «Новини» - *оголошення теми мети уроку.*
2. «Нехай говорять» - *тренувальні вправи для артикуляційного апарату.*
3. «Доки всі вдома» - *тренувальні вправи для розвитку швидкого читання.*
4. «ФОЛЬК –MUSIC» *фізкультхвинка.*
5. «Найрозумніший» - *розповідь про равлика*.
6. *«Велика різниця»* - словникова робота.
7. «Хочу все знати» - *робота з читаночкою*.
8. «Музика для душі» - *релаксаційна пауза*.
9. «Шість кадрів» - *робота в групах* – «Зроби фільм».

10. «Погода» - *підведення підсумків.*

ІІ Актуалізація знань і фіксація утруднень у діяльності.

- А хто із вас хотів би мені допомогти бути диктором однієї із рубрики?

- А для цього потрібно виразно читати, швидко орієнтуватися у запропонованих текстах, чітко промовляти слова.

- Тому давайте на уроці виконаємо тренувальні вправи: для артикуляційного апарату, для розвитку швидкості читання та познайомимося з новою казкою у читаночці. Попрацюємо в групах, парах і звичайно знайдемо хвилинку для відпочинку.

ІІІ. Виявлення причини утруднення, постановка навчальної мети.

1. Робота над правильною вимовою звуків.

-Увага, в ефірі рубрика **«Нехай говорять»**.

- Виконаймо такі вправи:
- набрали повітря через ніс - вдих-видих;
- торкнулися язиком піднебіння, виконуємо вправу «Коник» *(цокати язиком);*
- язиком штовхніть по черзі різні щічки.
- вимовте звуки **а, о, у, и, і, е** без голосу.
- Проговоріть скоромовки:

Біля озера щодня
Жабка бавить жабеня.
Обіймає лапкою
Називає жабкою!

ПРИГАДАЙТЕ, ПРОДОВЖТЕ..
Ворона сороці намисто купила,
В намисті сорока намистинки лічила.

Великі мурахи грали у шахи,
А маленькі мурашки- у шашки.

Ріс Лаврик –
Не доріс,
Ліз равлик —
Не доліз.

Рекламна пауза. *(Звучить музика, виходять діти)*

Вона милозвучна, чудова, вона захоплююча.
Вона дуже красива – тому мені дуже подобається.
Я би слухав і слухав її без зупинок.
Дарує скільки емоцій. Вона невичерпна.
(Всі разом) – Наша українська мова.

2. Увага, в ефірі рубрика: **«Доки всі вдома»**

- Як вигадаєте, яка роль уважності у професії диктора?

- Давайте розвиватимемо уважність під час дослідження утворення нових слів та відгадування загадок.

- Дослідіть утворення нових слів та підкресліть їх спільну частину.

Проси – запроси *ходить – виходить*

йшла – прийшла *просити – запросити*
гарно – негарно *будував – збудував*

- Відгадайте загадки.

Скачуть на болоті
Зелененькі лапки,
Квакають завзято
Веселенькі ... *(Жабки)*
Показав з доріжки
Голову і ріжки.
Хто повільно так повзе,
На собі свій дім везе? *(Равлик)*

ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКА

- Діти, а **«ГОЛЬК-MUSIC»** пропонує нам відпочити. Виконаємо пісеньку і танцювальні вправи.

4.Увага, в ефірі рубрика **«Найрозумніший».** Мої помічники розкажуть нам про дивне створіння природи - равлика.

А) Равлик - травоїдна тварина. Він харчується травою й іншими рослинами. Тваринка поїдає зелене листя різних рослин.

Равлик любить вологу. Зазвичай день проводить, сховавшись у свою мушлю. Найбільш активний равлик уночі й після зливи.

Б) У равлика не одні ріжки-вусики, а дві пари - два й два. Одна маленька пара - це вусики, якими равлик нюхає. Друга, більша пара, - це очі. Ріжки-вусики равликів дуже чутливі: якщо вони випадково торкаються певного предмета, равлик швидко ховає їх.

В*) Равлик рухається дуже повільно. Справа в тому, що вся нижня частина тіла равлика є суцільною «ногою»! Коли равлик повзе, з ноги випливає липка рідина, що допомагає равликові рухатися й утримуватися на поверхні. Якщо равлика потривожити, він ховається в мушлі.*

5. Увага, в ефірі рубрика **«Велика різниця»**.

- Ви знаєте, що всі слова, які промовляємо, складаються із звуків. Звуки на письмі позначаються буквами. Тому букви не можуть стояти будь-як, вони повинні бути розташовані у певному порядку. Спробуйте здогадатися, які слова можна скласти з цих букв і вимовте їх: **арвлик, бакжа** *(равлик, жабка).*

6. Увага, в ефірі рубрика **«Хочу все знати»**.

- Сьогодні ми прочитаємо казку української дитячої письменниці Галини Малик «Чому равлик ховається». Вона написала багато захоплюючих віршів і казок. Прослухайте початок казки і спробуйте придумати власне продовження казки.

- Прочитайте авторське продовження казки.
- Порівняйте власне передбачення з авторським продовженням?
- Що цікавого для себе ви відкрили у цій казці?

IV. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні.

1. Виразне читання окремими учнями.
- Яка різниця у тексті між І і ІІ частинами? *(І частина – це діалог між Жабою і Равликом)*

Інтонування речень. Вибіркове читання.

- Попрацюйте в парах. Прочитайте виділене речення і скажіть з якою інтонацією потрібно його читати.

3. Інсценізація І частини казки.

V. Включення до систему знань і повторення.

- Подумайте і скажіть, якими були головні герої казки?

- Підберіть слова, які відповідають їх характеру. *(Слова написані на дошці).*

Нечемність. Нахабність. Скромність. Доброта

- Як ви вважаєте, чому вчить ця казка?

(Потрібно бути чемним. В гості слід ходити за запрошенням.)

Увага, в ефірі рубрика **«Музика для душі».**

РЕЛАКСАЦІЙНА ПАУЗА

- Перегляньте музичний відео-кліп про равлика.

- Увага, в ефірі рубрика **«Шість кадрів»** - попрацюємо в групах – «Зроби фільм».

- Зберіть по-порядку ілюстрації до фрагментів цієї казки та за допомогою ілюстрацій перекажіть цей уривок.*(Звучить мелодія)*

V. РЕФЛЕКСІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Інтерактивний метод «Інтерв'ю »

- Які рубрики ми з вами переглянули? Про що ви у них дізналися?
- Хто хоче бути ведучим такої передачі?

- З якою казкою познайомилися? Вдома перекажіть цю казку батькам. За бажанням придумайте і намалюйте власне пояснення ховання равлика у мушлю.

- Сьогодні завершується наш урок рубрикою «Погода».

- Позначне свій настрій на уроці на своєму сонечку.

- Отже, сьогодні у нас на уроці панувала тепла атмосфера, настрій був сонячний, безхмарний. Опадів не передбачалось.

- То ж лише сонячний уклін, вам, за всіх погодних змін.

- Дякую за урок! Щоб завжди ви були в гарному настрої, добре навчались, були задоволені життям, почувалися!

Навчання грамоти: навчання письма

Махиня Світлана Іванівна, Корнєєв Володимир Олександрович, Ярмак Олена Вікторівна, Борисполець Олена Михайлівна, Прус Галина Іванівна – вчителі Української ЗОШ І-ІІІ ступенів № 1 Обухівського району

Урок №1

Тема: **Значення письма. Для чого вчаться писати.**

Мета: Дати учням перші уявлення про те, що письмо є важливим винаходом, який дає змогу передавати інформацію на відстані, зберігати її тривалий час.

Виробляти мотивацію навчання писати. Ознайомити школярів зі змістом казки «Як звірята навчалися писати». Вчити замальовувати казкову галявину. Розвивати зв'язне мовлення.

Хід уроку.

I. Самовизначення до діяльності.

Ось і школа, ось і клас
Він давно чекає нас.
Вчитись ми прийшли сюди,
Щоб розумними рости.

II. Актуалізація знань і фіксація утруднень.

- А чому ви хочете навчитися у школі?
- Розгляньте малюнок на с. 4. Як ви думаєте, чого зібралися звірята на лісовій галявині?
- Послухайте вірш Романа Завадовича «Лісова школа», у якому він саме про це розповідає.

(Вчитель читає вірш)

- Хто з вас уміє писати? *(відповіді дітей)*
- Чи хочете і ви навчитися писати? Чому?

III. Постановка навчальної проблеми.

- А от я знаю казку, у якій розповідається як звірята дуже захотіли навчитися писати. Хочете я вам розповім?
- *(Вчитель читає казку «Як звірята навчалися писати» на с.55)*

Бесіда за змістом казки

- Чому звірята вирішили навчитися писати?
- Чи хочете і ви навчитися писати?
- Де вам знадобляться ці уміння?
- Так давайте будемо вчитися писати разом із учнями лісової школи. У підручнику є цікаві завдання від них і від вчительки Сови. Їхні портретики на сторінках підручника підказуватимуть від кого саме те чи інше завдання.

Фізкультхвилинка

- А зараз давайте уявимо себе білочками.

(Діти виконують фізкультхвилинку «Білочки»)

Лапки в боки, вгору вушка
Скачуть білочки-подружки.
Раз, два, три, чотири, п'ять,
По гілках вони летять.
Кожен ранок на галяві
Спритно роблять вільні справи.
Раз, два, три, чотири, п'ять,
Люблять білочки стрибать.

IV. Побудова проекту виходу із утруднень.

- Розгляньте на с.2 умовні позначення, які нам допомагатимуть у навчанні письма.
  (Діти називають малюнки, вчитель пояснює їх значення).
- Дітки, а ви знаєте, що цей підручник незвичайний. І незвичайність його у тому, що ви будете його творцями, тому що ілюстрації ви зробите кольоровими, а на сторінках підручника будете виконувати різні завдання.

IV. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні.

- От давайте кожен з вас зробить по-своєму цікаву сторінку 4, розмалювавши її кольоровими олівцями. А потім перекажете казочку «Як звірята навчалися писати».

V. Самостійна робота з самоперевіркою за зразком.

- А тепер 1-ше завдання від Вовчика. Він нам пропонує на с.6 обвести малюнок кольоровими олівцями по пунктирних лініях.

(Діти виконують завдання)

- Порівняйте свою роботу із роботою художника, які намалював звірят.

VI. Включення в систему знань і повторення.

- Розмалюйте звірят і пофантазуйте, як вони вчилися писати у лісовій школі.

VII. Рефлексія.

- Чи сподобався вам сьогоднішній урок? Чому?
- Яке рішення ви сьогодні прийняли на першому уроці письма?
- Де ви зможете використати уміння писати?
- Що вас зацікавило на сьогоднішньому уроці?
- Уявіть себе сонечком, яке весь час спостерігало за вами на уроці. Чи сподобалось йому?
- То підніміть йому настрій і намалюйте посмішку.

Урок №2

Тема: **Письмо – засіб передачі інформації**. **Письмове приладдя.**

Мета. Показати першокласникам переваги письма перед іншими засобами передачі інформації (жести, умовні знаки, звукові сигнали, малюнки окремих предметів та ін.).

Ознайомити їх з письмовим приладдям. Дати окремі відомості з історії виникнення письма, зокрема, про розвиток писемності на українських землях. Виробляти мотивацію навчання писати.

Розвивати зв’язне мовлення. Виробляти вміння на основі прослуханої казки «Як звірята навчалися писати» переказувати її зміст.

Обладнання: Чарівна скринька з предметами. Презентація «Історія виникнення писемності». http://svitppt.com.ua/rizne/istoriya-pisemnosti.html

Хід уроку.

I. Самовизначення до діяльності.

Діти, нам прислали із лісової школи незвичайну скриньку. Цікаво, а що ж у ній?

Вчитель пропонує дітям розглянути предмети в чарівній скриньці, яку надіслали учні лісової школи: листівка, оголошення, книга, зошит…)

- Як ви гадаєте, що вони цим хотіли нам сказати?

II. Актуалізація знань і фіксація утруднень.

- Згадайте фрагмент казки «Як звірята навчилися писати». У чому саме полягала особливість знайденої квіточки?

III. Постановка навчальної проблеми.

- Які з цих предметів можуть вказувати на необхідність уміти писати? *(Діти висловлюють свої думки, та виконують завдання с. 7)*
- Для чого потрібні всі ці надписи?

- Отже, сьогодні на уроці нам потрібно ще більше дізнатися яке значення письма і чим та на чому люди пишуть.

IV. Побудова проекту виходу із утруднень.

1. <u>Робота з підручником с. 6-7</u>

- За допомого чого можна когось про щось повідомити? Як це можна зробити?
- Які способи передачі інформації зображені на малюнку с.7? Як передавали інформацію на останньому малюнку хлопчик і дівчинка?
- Отже, що для цього вони повинні уміти робити?
- А які предмети для цього їм потрібні?
- Роздивіться малюнки на с. 8 предметів, які потрібні для навчання письма. Назвіть їх. Для чого саме вони потрібні?

Фізкультхвилинка. «Оліваць-малювець».

Взяла Яся олівець, олівець-малювець.
Сіла Яся біля столу, розгорнула папірець.
Треба тут намалювати отаку здорову хату!
Вікна. Дах. Димар на нім. З димаря — великий дим!
Ось травичка. Ось доріжка. Ось дитинка.
Ручки. Ніжки. Ротик. Носик. Голова. І волосся — як трава!

<u>2.Розповідь вчителя про малюнкове письмо. (с.8)</u>

- Мова і письмо з'явилися не водночас. Звукова мова виникла, можливо, 2 млн. років тому. Письму ж не більше 6—7 тис. років.

Письмо — це система умовних лінійних (графічних) знаків для передавання тих чи інших елементів мови. Письмо як особливий засіб спілкування має надзвичайно велике значення. Воно дає змогу людям спілкуватися на великих відстанях і за великих часових проміжків

Найперше виникло так зване предметне «письмо». Його, щоправда, й письмом назвати не можна, бо ним були:

а) природні предмети, які використовувалися для передавання повідомлень (зламана гілка, покладений певним чином камінь, подарована квітка). Зразком давнього предметного письма в Україні є звичай зустрічати гостей хлібом-сіллю, вручати небажаному женихові гарбуза тощо;

б) впорядкована система певних предметів: нанизані в певному порядку черепашки різного кольору ; різнокольорові шнурки з вузлами, нав'язані на паличку в певному порядку й по-різному переплетені. Можливо, й переплетені торочки на скатерці, хустці — це теж залишки цього прадавнього «письма» наших предків;

в) зарубки на дереві, що використовувалися найчастіше для обліку днів, для складання боргових зобов'язань. Це вже можна вважати зачатками справжнього письма.

Піктографія. Найдавнішим графічним письмом були малюнки — піктограми. У піктографічному письмі інформація передається в малюнках. Малюнків не можна читати, їх можна лише тлумачити. Вони передають зміст повідомлення. Для передавання абстрактних понять таке письмо непридатне. Наші далекі предки, певно, теж використовували піктографію. Саме слово **писати** колись означало **«малювати»**.

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні.

- Перегляд презентації «Історія писемності».

VI. Самостійна робота і включення до системи знань.

- Про що нам говорять малюнки письма різних народів?
- Обведіть малюнки на с.9.

VII. Рефлексія діяльності.

- То з якою метою нам звірята прислали предмети?
- Яке їх значення під час навчання письма?
- Як давно існували письмо? І чому виникла у людей необхідність писати?
- Про що ви вперше дізналися на уроці?
- Що вас особливо зацікавило?
- Сонечко за вас радіє. Домалюйте йому усмішку.

Урок №3

ТЕМА: Правила посадки під час письма. Правила користування зошитом та ручкою.

Мета. Ознайомити молодших школярів з основними вимогами, яких слід дотримуватися під час письма: правильно сидіти за партою, тримати ручку в руці, розміщувати зошит на парті.

Розвивати зв'язне мовлення. Виробляти вміння на основі прослуханої казки «Як звірята навчалися писати» переказувати та доповнювати її зміст.

Хід уроку.

I. Самовизначення до навчальної діяльності.

Вже дзвінок нам дав сигнал.
До уроку час настав
Тож і ми часу не гаймо
Наш урок розпочинаймо.

II. Актуалізація знань і фіксація утруднення в діяльності.

1. Прослуховування фрагменту казки «Як звірята навчалися писати». *(слайди до казки)*

«Сова спочатку навчила сидіти…»

- Як ви думаєте, чому потрібно правильно сидіти за партою?

2. Гра «Хто сидить найкраще».

(слайд Сова)

- Давайте покажемо Мудрій Сові як ви вже навчилися сидіти. Мудра Сова дивиться в кого стоять правильно ніжки, як лежать ваші руки і т.д.

III. Виявлення причини утруднення і постановка навчальної задачі.

- Сидіти ви вмієте красиво, але не усі правильно. А давайте сьогодні складемо правила під час письма та передамо ще й лісовим учням. Нехай і вони про це знають.
- Отже, сьогодні на уроці ми складемо правила правильного сидіння під час письма та користування зошитом і ручкою.

IV. Побудова проекту виходу з утруднення.

1.Пояснення вчителем правильного сидіння за партою, розміщення зошита, та правильне тримання ручки (С.10 №1-3)

Фізкультхвилинка.

Руки в гору, руки вниз, на сусіда подивись.
Руки вгору, руки в боки, поскачи на місці трохи.
Руки ззаду покладемо, головою поведемо!
Дружно всі присядемо і за парти сядемо.

V. Первинне закріплення вивченого.

1. Повторення складених правил за малюнками на с. 10.

2. Робота за підручником с. 11

- Роздивіться малюнки. Які звірята сидять правильно, а які – ні? Чому?
- Обведіть лісового учня, який дотримується правил під час письма.

VI. Самостійна робота з самоперевіркою за зразком.

(Виконання завдання на с. 12.)

- Обведіть малюнки та придумайте у парах доповнення до казки «Як звірята вчилися писати» як звірята вивчали правила правильного письма.

VII. Включення в систему знань і повторення вивченого.

- Дітки на попередньому уроці ви дізналися про наших далеких предків трипільців, які використовували малюнкове письмо. Обведіть посуд трипільців та візерунки на ньому. с.12. Але спочатку розкажіть, яких правил потрібно дотримуватися під час письма.

VIII. Рефлексія навчальної діяльності.

- Чому Сова у лісовій школі на уроках письма саме перше вчила своїх учнів правильно сидіти?
- Чому і ми повинні дотримуватися правил правильного сидіння і письма?
- А хто з вас вже уміє це робити? Покажіть.
- Сонечко вами задоволене і навіть усміхнулося вам.

Урок № 4

Тема: Будова зошита. Лінії графічної сітки. Письмо короткої і довгої прямої похилої лінії

Мета. Ознайомити першокласників із будовою зошита для письма, призначенням ліній графічної сітки зошита (верхня і нижня рядкові, міжрядкова, похила). Вчити писати коротку і довгу пряму похилу лінію. Повторювати і закріплювати основні вимоги, яких потрібно дотримуватися під час письма.

Розвивати зв’язне мовлення. Виробляти вміння на основі прослуханої казки «Як звірята навчалися писати» переказувати та доповнювати її зміст.

Хід уроку.

I. Самовизначення до навчальної діяльності.

Усміхнися всім навколо:
Небу, сонцю, людям.
І тоді обов’язково
День тобі веселим буде!

II. Актуалізація знань і фіксація утруднень.

1) Завдання від Білочки і Зайчика с.13.

- Повторіть правила правильного сидіння за партою під час письма; користування ручкою та зошитом.

2) Вчитель пропонує два варіанти написаних слів.

- Я маю два малюнки: на першому – букви різного розміру, написані по всій площині листка; на другому – всі букви однакового розміру, написані в робочому рядку.

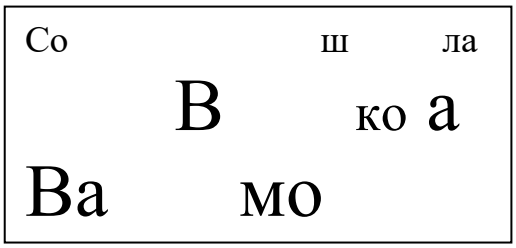

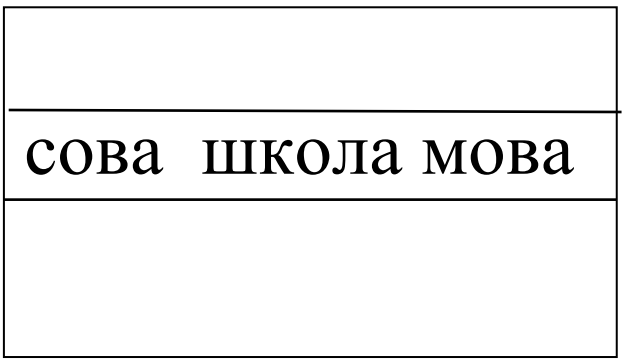

- На якому малюнку вам легше прочитати запис?
- Як ви вважаєте, чому?

III. Постановка навчальної проблеми..

- Хто хоче навчитися гарно писати? Сьогодні на уроці ми познайомимось з будовою сторінки зошита та його графічно сіткою.

IV. Побудова проекту виходу з утруднення («відкриття» дітьми нового знання).

Вчитель розповідає казку, діти слухають-виконують завдання.(с.13)

В країні Знань всі жили дружно і весело. Але одного разу букви так заграліся що забули про порядок. Королева Каліграфії так розсердилась що не може прочитати слова, що видала наказ:

1. Щоб в зошитах був порядок основою має бути робочий рядок.

(Вчитель демонструє на ватмані, або на дошці, діти знаходять в підручнику, зафарбовують.)

2. Кордоном робочого рядка є верхня і нижня рядкова лінія.

Практична робота – червоним олівцем поставить крапки на верхній рядковій лінії, синім – на нижній.

3. Між робочими рядками провести міжрядкові лінії.

Практична робота – знайти ці лінії, навести зеленим кольором.

Вчитель під час роботи показує дітям, що є верхня і нижня міжрядкова лінія.

4. Всі повинні вклонятись похилій лінії і мати такий самий нахил.

Учні знаходять похилу, показують її в підручнику.

Фізкультхвилинка.

Повіяв сильний-сильний вітерець
Нахилив додолу квіти.
Квіти нахиляються,
У росі вмиваються.
Сонечко встало, квіточки підняло.

V. Первинне закріплення в зовнішньому мовленні.

1. Завдання від Вовчика .(с. 14.)
   Зошит свій я відкриваю,
   Навкосець його кладу.
   Ручку правильно тримаю,-
   Все у мене до ладу.
   Сяду прямо, не зігнуся,
   До роботи я беруся.
2. Письмо короткої і довгої похилої лінії.
   (Робота в підручнику с.14 завдання з Зайчиком.)
   Алгоритм написання коротких прямих ліній.
   • починаємо писати коротку пряму лінію від верхньої рядкової лінії.
   • ведемо вниз на себе до нижньої лінії робочого рядка.
   - пишемо на рахунок раз.

   Алгоритм написання довгої прямої лінії.

   • починаємо писати довгу пряму лінію від верхньої міжрядкової лінії.
   • ведемо вниз на себе до нижньої лінії робочого рядка.
   - пишемо на рахунок раз.
   • починаємо писати довгу пряму лінію від верхньої рядкової лінії.
   • ведемо вниз на себе до нижньої міжрядкової лінії.
   - пишемо на рахунок раз.

VI. Включення в систему знань.

Самоперевірка с.14 завдання від Білочки.

VII. Рефлексія діяльності.

Чого навчились на уроці?
Чого хотіли б ще навчитись?
Яке завдання було тобі цікавим?
Якщо ти задоволений своєю робото, намалюй посмішку сонечку.

Щербак Галина Феофілівна, вчитель початкових класів Клавдіївської ЗОШ І-ІІІ ступенів ім. О.Рибалка

Тема. Написання нової групи малих букв *г, п, р, т*. Письмо складів та слів з цими літерами.

Тип уроку. Відкриття нових знань.

Мета. Ознайомити учнів з назвами малих рукописних букв *г, п, р, т*. Учити правильно писати малу букву *р* та поєднувати її у буквосполучення, слова. Відрізняти друковані букви від рукописних.

Удосконалювати правильну посадку під час письма, уміння правильно тримати ручку та розташовувати зошит на парті.

Виховувати почуття любові до української мови та бажання навчитися каліграфічно писати букви українського алфавіту.

Розвивати зв'язне мовлення, уяву, творчі здібності.

Обладнання: індивідуальні дощечки для письма, кольорові олівці.

Хід уроку

І. Самовизначення до навчальної діяльності.

Ось луна для нас дзвінок,
Починається урок.
Працюватимем старанно,
Щоб почути у кінці,
Що у нашім першім класі
Діти – просто молодці!

-Чому ми навчаємося в школі?
- Для чого потрібно уміти писати?
- Що вам найбільше подобається робити на уроках письма?

ІІ. Актуалізація знань і фіксація утруднення в діяльності.

Не лише ви хочете навчитися писати, а й звірята з лісової школи також вчаться правильно писати літери. Сьогодні до нас на урок прийшли ось такі звірята. Пригадайте, з якої вони казки і де хотіли перезимувати.

Мишка-шкряботушка
Жабка-скрекотушка
Зайчик-побігайчик
Лисичка-сестричка
Вовчик-братик
Кабан-іклан
Ведмідь-набрід

Отже, це дійсно казка «Рукавичка». Давайте прочитаємо назву казки. А хто здогадається, які ще слова «заховалися» в цьому слові?

рука
качка
вир

курка
ручка
кава
рукав

ІІІ. Виявлення причини утруднення і постановка навчальної задачі. Повідомлення теми і мети уроку.

Звірята просять нас написати це слово. Чи всі рукописні букви ми знаємо? (Тільки літери *у, и*). А з якої літери починається слово *рукавичка*?

Давайте знайдемо на чарівному дереві листочок з буквою *р*. Які ще літери є на цьому листочку?

1. Розгляд начерку третьої групи малих букв.

- Розгляньте начерк групи букв на с. 15 у «Прописах». Що спільного у них, а що відмінного?

(У них спільний елемент – пряма похила лінія із заокругленням зверху та унизу праворуч).

2. Запам'ятовування зображення рукописних малих літер третьої групи та вивчення правильної їх назви.

- Вивчимо правильну їх назву. Порівняйте рукописні та відповідні їм друковані літери. Прочитайте їх назви.

- Знайдіть і наведіть на малюнку контури букв *г, п, р, т* на предметах.

- Пофантазуйте та перетворіть вивчені букви у малюнки предметів за власним задумом.

3. Замальовування чарівного листочка з літерами.

Знайдіть і закресліть букву, яка заблукала і не потрапила на свій листочок. Поясніть свій вибір. Наведіть інші букви кольоровим олівцем.

«Оживіть» на малюнку букви *г, п, р, т,* перетворивши їх на істот.

Фізкультхвилинка

4. Позначення рукописною літерою виучуваного звука.

Ми вже навчилися писати літери *г, п.*
На сьогоднішньому уроці ми вивчимо написання малої літери *р*.

Яку мету поставимо сьогодні перед собою? (Вчитися писати букву *р)*

IV. Побудова проекту виходу із утруднення.

1. Демонстрація зразка букви.
2. Пояснення написання букви.

Мала буква *р* складається з 2-х елементів:
1) Довгої прямої похилої лінії
2) Короткої прямої похилої лінії із заокругленням угорі ліворуч та унизу – праворуч

(Рахунок 1-і-2-і).
3. Письмо рядкової букви *р* «в повітрі».
4. Письмо на дощечках.
5. Написання літери у «Прописах».

Яких правил потрібно дотримуватись під час письма?
6. Знаходження правильно написаних букв.
7. Написання літери *р* на листочках.

VI. Первинне закріплення вивченого.

Письмо з'єднань літери *р* з іншими буквами.

рі ру ір ир

VII. Самостійна робота із самоперевіркою.

Письмо слів із виучуваною літерою.
пишу рій

VIII. Включення в систему знань і повторення вивченого.

1. Назва будиночка для звірят з казки. Доберіть слово-родич.
Рукавичка – рукавиця.
2. Доберіть слова-родичі до назв звірят, що жили в Рукавичці.
Жабка – жаба
Мишка – миша
Зайчик – заєць
Лисичка – лисиця
Вовчик – вовк

IX. Рефлексія навчальної діяльності.

- Який настрій був у звірят, коли вони знайшли рукавичку? Слово має починатися з вивченої букви. (*Радісний.)*
- Який настрій у вас сьогодні? Намалюйте настрій сонечка від вашої роботи на уроці.
- У яких слова ми будемо писати вивчену літеру?

Дегтярова Маргарита Сергіївна - Балабинський НВК «Престиж», Запорізька область

Як добре вміти писати

Як добре вміти писати –
Цікаві речення складати
Про себе, маму, про родину,
Про школу, рідну Україну.
Писати все самому – класно!
Листи бабусі, віршик брату.
Щоб привітати всіх зі святом,
Листівку можна написати.
І кожен день, і щохвилини,
Писати буду безупинно.
Не треба більше сумувати –
Самому можна все писати!

Віршик для правильного письма

Білочка за парту сіла,
Зошит Білочка відкрила.
Щоб писати все охайно –
Сядь рівненько, спинку прямо.
Зручно ти постав стілець.
Візьми в руки олівець.
Косо зошит поклади.
Ручку **правильно** візьми.
Прояви свою старанність,
Напиши усім на радість.

Тема. Написання малої букви **д**.
Тип уроку: ВНЗ
Основні цілі уроку:

- вчити правильно писати малу рукописну літеру ***д*** та поєднувати її у буквосполучення; відрізняти друковану букву від рукописної;
- закріплювати вміння писати малі букви *з, в* та інші вивчені рукописні літери;

- удосконалювати правильну посадку під час письма, уміння правильно тримати ручку та розташовувати зошит на парті;
- розвивати зв'язне мовлення, уяву, фантазію.

Зміст уроку

І. Самовизначення до навчальної діяльності

Продзвенів уже дзвінок…
Починається урок.
Він незвичний і цікавий,
До нас гості завітали.
Повернімось до гостей.
Дружно скажем: «Добрий день!»

ІІ. Актуалізація знань і фіксація утруднення у власній діяльності

- Що вам подобається робити на уроках письма, щоб він був незвичайний і цікавий? Які букви ви вже умієте красиво писати?

А змогли б написати слова: добрий день?

ІІІ. Виявлення причин утруднення і постановка навчальної мети

- Отже, яку мету поставимо сьогодні перед собою? (Навчитися писати рядкову букву ***д)***
- Отже, тема нашого уроку: написання малої букви ***д*.**

IV. Побудова проекту виходу із утруднення

1. Повторення правил сидіння за партою, вимог до того як тримати ручку та розміщувати зошит під час письма.
   - Яке правило виконувала Білочка під час письма?

Щоб писати все охайно –
Сядь рівненько, спинку прямо.
Зручно ти постав стілець.
Візьми в руки олівець.
Косо зошит поклади.
Ручку **правильно** візьми.
Прояви свою старанність,
Напиши усім на радість.

2. Демонстрування зразка букви.
3. Порівняння друкованої й рукописної малої букви ***д*.**
4. Пояснення написання букви

*Мала буква **д** складається з двох елементів:*
1) малого лівого овалу;
2) довгої прямої похилої лінії із петлею внизу.

(Рахунок: і – 1 - і – 2 – і)

5. Письмо рядкової букви ***д*** у повітрі, на дошці, в зошиті (с. 65)
6. Знаходження і наведення на малюнку (с. 62) контурів букви ***д.***
7. Поєднання букви ***д*** у буквосполучення (спосіб поєднання): ді, ди, до, да, дв –верхнє, де – середнє, дм – нижнє.
8. «Оживлення» на малюнку букви ***д*** (с. 64)

V. Включення в систему знань і повторення

1. Письмо слова ***дідусь.***

- Скільки складів у цьому слові? Чому?
- Доберіть до слова ***дідусь*** слово-родич, у якому один склад. ***(дід).*** –Коли ми вживаємо ці слова?

2. Хвилинка доброти

- Як, на вашу думку, живеться стареньким? Чому?
- А що слід робити, щоб життя дідусів та бабусь було легшим, радіснішим?

3. Письмо слова ***дитина.***

– Скільки предметів позначається цим словом?

- Змініть слово, щоб воно вказувало на багато предметів ***(діти).***

4. Списування з друкованого слова ***діти.***

VI. Самостійна робота

1. Дописати рукописні літери: ***х, ф, з, д.***
2. Письмо під диктовку: с. 65, 2-ий рядок

- дім

- Доберіть близькі за значенням слова до слова дім *(хата, будинок, оселя, помешкання)*
- ***дуб***
- Для кого з лісових мешканців дуб є домом?

VI. Рефлексія діяльності

- Чому був присвячений урок?
- Навіщо вміти писати літери?
- Знайдіть і закресліть букви, які написані неправильно? (с. 65)
- Напишіть звірятам зразок написання букв ***д, з, в*** у їхніх зошитах (с.64)
- Дякують вам за допомогу учні Лісової школи. Задоволена вами вчителька Сова. Радіє чарівне сонечко. Намалюйте йому посмішку в залежності від вашого настрою.

1 клас

Урок: Навчання грамоти: навчання письма

Тип уроку: Урок відкриття нового знання

Тема уроку: Написання великої букви *О.*

Мета уроку: Вчити правильно писати велику рукописну літеру *О* та поєднувати її у буквосполучення; відрізняти друковану букву від рукописної. Закріплювати вміння писати вивчені рукописні літери. Удосконалювати правильну посадку під час письма, вміння правильно тримати ручку та розташовувати зошит на парті. Розвивати вміння спостерігати, аналізувати, порівнювати графічний матеріал.

Хід уроку

І. Самовизначення до діяльності

1. Перевірка готовності до уроку.

2. Хорове декламування вірша «Як добре вміти писати»

Як добре вміти писати –
Цікаві речення складати

Про себе, маму, про родину,
Про школу, рідну Україну.
Писати все самому – класно!
Листи бабусі, віршик брату.
Щоб привітати всіх зі святом,
Листівку можна написати.
І кожен день, і щохвилини,
Писати буду безупинно.
Не треба більше сумувати –
Самому можна все писати!

- Чого ви очікуєте від сьогоднішнього уроку?

II . Актуалізація знань і фіксація утруднень у діяльності.

- Назвіть великі букви, що входять до шостої групи? (*Я, О, Ю, Ф)*
- Чому саме ці букви посилилися разом на цьому листочку? *(Вони мають спільний елемент)*
- Який спільний елемент мають ці літери? *(великий овал)*
- Погляньте на листочок, с.51, назвіть букву, яка заблудилася.
- Доведіть свою думку.
- Закресліть букву, яка «заблудилась» і потрапила на чужий листочок. (І)
- Наведіть інші букви кольоровим олівцем.
- Коли звірята сьогодні прийшли до Лісової школи, вчителько Сова написала їм на дошці завдання. Але звірята дуже засмутилися побачивши його.
- Яке завдання написала вчителька? *(Прописати великі букви О,Ю)*
- Чому звірята засмутилися? *(Вони не сміють писати ці букви)*
- Ми як справжні друзі що повинні зробити? *(Допомогти)*
- Давайте допоможемо.

III. Виявлення причин утруднення і постановка навчальної мети

- Чи змогли ви допомогти нашим звірятам? (Ні)
- Чому? (Бо ми теж не вміємо писати ці букви)
- Отже, яку мету поставимо сьогодні перед собою? (вчитися писати велику букву О)
- А чому саме букву О, а не букву Ю будемо вчитися писати сьогодні
- А яка тема нашого уроку? (Написання великої букви О)

IV. Побудова проекту виходу із утруднення

1. Демонстрування зразка великої рукописної букви О.

2. Порівняння друкованої й рукописної великої букви О.

- Що спільного?
- Що відмінного?

3. Пояснення написання букви.

- Поелементний аналіз: велика буква О складається з одного елемента – великого лівого овалу.
- Послідовність написання: Починаємо писати трохи нижче від надрядкової лінії, заокруглюємо вгору ліворуч, торкаючись надрядкової лінії, пишемо вниз півовал у напрямку до нижньої рядкової лінії, не доводячи до неї, плавно заокруглюємо вправо,

торкаючись нижньої рядкової лінії, далі заокруглюємо вправо вверх, поєднуючи лінію із початком написання елемента.

- Рахунок: і – 1 - і

4. Показ зразка написання великої букви О на екрані телевізора.

5. Письмо великої букви О у повітрі.

6. Написання іншою стороною ручки по зразку. Запам'ятання написання (с. 52)

7. Повторення правил сидіння за партою, вимог до того як тримати ручку та розміщувати зошит під час письма.

Білочка за парту сіла,
Зошит Білочка відкрила.
Щоб писати все охайно –
Сядь рівненько, спинку прямо.
Зручно ти постав стілець.
Візьми в руки олівець.
Косо зошит поклади.
Ручку **правильно** візьми.
Прояви свою старанність,
Напиши усім на радість.

V. Включення в систему знань і повторення.

1. *Знаходження і наведення контурів букви О .*

2. Поєднання букви О у буквосполучення (спосіб поєднання):

- Он, Ор, Ок,Оч – верхнє,
- Ос, Од, Ож – середнє,
- Ол, Ом – нижнє.

3. «*Оживлення» букв О,Ю, перетворення їх на істот.*

4. Гра «Хто більше?»

- Кожна команда називає слова , які починаються на букву О. Перемагає та команда, яка назвала останнє слово.
- Я зупиняю гру, бо переможця визначити неможливо.
- Який висновок зробимо? (Ми знаємо багато слів, які починаються на букву О, тому нам потрібно вміти писати цю букву, щоб вміти писати ці слова.)

5. *Письмо слів Оксана, Одеса.*

6. *Письмо речення: Ольга – київська княгиня.*

VI. Самостійна робота

1. *Завершіть роботу і напишіть під великою друкованою літерою О рукописну*.
2. *Запис рукописними літерами слова Олена* (Ім'я матусь наших однокласників)
3. *Списування з друкованого слова Олександра* (ім'я вашої однокласниці)
4. *Написання під диктовку слова Олег* (Імені тата нашого однокласника)

VI. Рефлексія діяльності

- Чому був присвячений урок?

- Навіщо вміти писати літери?
- Знайдіть і закресліть букви, які написані неправильно? (с. 53)
- Тепер ми можемо допомогти звірятам і прописати в зошиті завдання, яке їм задала вчителька Сова? (можемо). Пропишіть.
- Чи повністю ви виконали завдання? (Ні
- Чому? (Ми не вміємо писати велику букву Ю)
- Що ж нам робити? (*Ми на наступний урок навчимося писати цю букву і допоможемо звірятам. Домовилися.)*
- Дякують вам за роботу на уроці. Радіють наші друзі звірята, задоволена роботою вчителька Сова.
- З цікавістю спостерігало за вам чарівне сонечко. Намалюйте йому посмішку в залежності від вашого настрою.

Іванова Маргарита Амангельдіївна, Корнійчук Ірина Володимирівна, вчителі школи І – ІІІ ступенів №147 Деснянського району, міста Києва

Тип уроку: відкриття нових знань.
Тема. Ознайомлення із написанням великих букв Я, О, Ю, Ф.
Мета. Ознайомити учнів з написанням великих рукописних букв Я, О, Ю, Ф. Учити впізнавати та називати відповідно до алфавіту великі рукописні букви та правильно писати велику букву Я.
Формувати вміння ритмічного безвідривного написання літери Я, удосконалювати правильну посадку під час письма, уміння правильно тримати ручку та розташовувати зошит на парті.
Виховувати бажання мати друзів, бути дружніми, та вміти правильно спілкуватися .
Розвивати увагу, вміння критично оцінювати свою роботу, фантазію.
Обладнання: Індивідуальні дощечки для писання; комп’ютер.
Методична література:
Чабайовська М. І. «Єдині зразки каліграфічного письма букв українського алфавіту»

Хід уроку

І. Самовизначення до навчальної діяльності.
Знову день почався, діти!
Всі зібрались на урок.
Тож пора нам поспішати –
Кличе в подорож дзвінок.
- Діти, що ви очікуєте від уроку?
- (відповіді дітей)

ІІ. Актуалізація знань і фіксація утруднень.
- Розгляньте малюнок «Лісова школа»(на екрані зображено учнів лісової школи та гостей, які до них завітали.).
- Прочитайте як звати гостей? (Папуга Яша, віслючок Огошенько, мавпочка Юзя, кіт Федір)

- Гості були вражені Лісовою школою, звіряткам, які так старанно вчили рідну українську мову, але час прийшов їм вирушати додому. Вони запропонували своїм новим друзям листуватися з ними.
- Зайчику дуже захотілося написати листа папузі Яші, засумував зайчик. Він не вмів писати велику літеру Я.

Засміявся Вовчик: «Напишемо з маленької!»
- Ні, заперечила Білочка, адже імена казкових героїв пишуться з великої букви.

Вони всі дружньо пішли до Мудрої Сови по допомогу. Отже, перед нами постає проблема? Які ще букви нам потрібно навчитися писати?
(Відповіді учнів: Я, О, Ю, Ф)

ІІІ. Виявлення причини утруднення і постановка навчальної задачі: повідомлення теми і мети фрагменту уроку.

Мудра Сова запропонувала їм звернутися до чарівного дерева.
- Саме ця група букв знаходиться на одному із листочків чарівного дерева на с. 4. Розгляньте його і знайдіть цю групу букв, замалюйте.

– Отже, сьогодні ми розпочинаємо вивчати написання групи великих букв Я, О, Ю, Ф , які нам дуже потрібні для написання листа.

IV. Побудова проекту виходу з утруднення.

1. Розгляньте начерк групи букв на с. 48.
- Що спільного у них, а що відмінного побачили звірята у цих літерах?

Спільне: овали, довга пряма похила лінія із заокругленням унизу ліворуч.
Відмінність : у букві Ю – штрих , коротка горизонтальна лінія. Розмір овалів)
- Знайдіть листочок на чарівному дереві зі схожими елементами.

(Листочок з буквами Л, М, А, Ґ .)
- Що можна змінити в написанні цих літер, щоб утворити букви Я, О, Ю, Ф .

2. - Прочитайте їх правильну назву.
- Порівняйте друковані літери і рукописні, провівши кольорові стрілки від рукописної літери до друкованої.

(Виконання завдань на с. 48)

3. - А тепер їх начерк давайте знайдемо на малюнку с. 49.

(Учні озвучують побачене)

4. - Спробуйте пофантазувати і самі перетворити букви Я, О, Ю, Фу малюнки.

(Учні виходять до дошки і малюють)
Фізкультхвилинка

5. Ознайомлення із правильним написанням великої букви Я.
- Із цієї групи букв сьогодні ми вивчимо написання великої літери Я.

(Робота на с. 49)

6. Розгляньте уважно послідовність написання букви Я.

(Учні розглядають начерк букви «Я», а вчитель вголос робить по елементний аналіз та промовляє послідовність її написання).
Учитель:

- Велика буква «Я» складається з трьох елементів: з довгої прямої похилої лінії із заокругленням унизу ліворуч, великого овала, та довгої прямої похилої лінії із заокругленням унизу праворуч.
- Починаємо писати літеру над нижньою рядковою лінією, ведемо вниз праворуч похилу, плавно заокруглюємо, торкаємося нижньої рядкової лінії і пишемо більш похило довгу пряму похилу лінію до верхньої міжрядкової.

Не доводячи її до верхньої міжрядкової лінії починаємо писати великий овал.

Не відриваючи руки, пишемо вниз довгу пряму похилу лінію, плавно заокруглюємо праворуч, закінчуємо писати на середині робочого рядка.

Увага! Рахунок: 1 - і - 2 - і - 3 – і

V. Самостійна робота із самоперевіркою

- А тепер спробуйте самостійно записати букву Я на дощечках.

(Учні пишуть букву Я на індивідуальних дощечках, перевіряють за зразком, коментують написане.)

1. Робота на сторінці 50 пропису

- Розгляньте уважно написання букви Я, яке пропонує Білочка і закресліть букви, які написані неправильно. Поясніть свій вибір.

2. Повторення правил учня на уроках письма.

- правильно сидіти під час письма;
- правильно розміщувати зошит;
- правильно тримати руки на парті та ручку.

3. Безвідривне написання літери Я під ритм.

4. Самостійне вправляння написання буквосполучень, аналізуючи з’єднання.

VI. Включення у систему знань і повторення.

1. Виконання вправ на закріплення написання букви Я у словах та реченнях.

VII. Рефлексія діяльності.

- Чого нового ми навчилися на уроці?
- До кого з друзів ми можемо написати листа?
- Якби Сонечко оцінювало вашу роботу, який був би у нього вираз обличчя?
- Мені приємно було вас учити, тому що ви старалися, були працелюбними. Дякую вам за роботу.